

KOHTI TUTKIVAA AMMATTIKÄYTÄNTÖÄ

Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten

**Diakonia-ammattikorkeakoulu
2010**

5., uudistettu laitos

Julkaisujen materiaalin jäljentäminen tai kopioiminen ilman
Diakonia-ammattikorkeakoulun kirjallista lupaa kielletään.

DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULUN JULKAISUJA
C Katsauksia ja aineistoja 17

Julkaisija: Diakonia-ammattikorkeakoulu

Toimitus: Toimituskunta

Kannen kuva: www.scanstockphoto.com

Taitto: Roope Lipasti

ISBN 978-952-493-098-7 (nid.)

ISBN 978-952-493-099-4 (pdf)

ISSN 1455-9935

Juvenes Print Oy

Tampere 2010

TIIVISTELMÄ

Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten.

61 s. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja C
Liitteitä 2. Katsauksia ja aineistoja 17. Helsinki 2010.

ISBN 978-952-493-098-7 (nid.), ISSN 1455-9935
978-952-493-099-4 (pdf)

Julkaisussa käsitellään opinnäytetyöprosessiin liittyviä kysymyksiä. Opinnäytetyöprosessia tarkastellaan Diakin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan näkökulmista, joissa painottuvat muun muassa yhteisöllisyys, monialaisuus, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, eettisyys ja tutkiva ammattikäytäntö. Tutkivan ammattikäytännön toteutumista tarkastellaan eri koulutusohjelmissa myös eettisenä käytäntönä sekä informaatiolukutaitoa hyödyntävänä työtapana. Oppaassa esitellään Diakin kolme tutkimusohjelmaa, jotka liittyvät kirkkoon, hyvinvointipalveluihin ja kansalaisyhteiskuntaan.

Opinnäyteprosessia käydään läpi vaiheittain. Julkaisussa esitellään erilaisia tapoja tuottaa opinnäytetyö. Diakin opinnäytetyön toteuttamistapa voi olla tutkimus- tai kehittämispainotteinen. Erilaisista toteuttamistavoistaan huolimatta kaikki opinnäytetyöt pohjautuvat tutkimukselliseen tietoon ja niiden tavoitteena on kehittää opiskelijoiden ammatillista osaamista ja näkemystä.

Opas jakautuu rakenteellisesti kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa käsitellään opinnäytetyöhön liittyviä yleisiä periaatteita ja opinnäytetyöprosessin vaiheita. Toisessa osassa on kirjallisen työn ohjeistus, jonka mukaisesti niin opinnäytetyöt kuin muutkin kirjalliset työt Diakissa laaditaan.

Asiasanat: opinnäytetyöt, ammattikorkeakoulut, ohjeet, tutkimusetiikka, informaatiolukutaito, lähdekritiikki

ABSTRACT

Towards Using Research in Professional Practices. A Guide Book for Theses in Diaconia Polytechnic.

61 pages, Diaconia Polytechnic Publications C,
2 appendices. Reviews and Materials 17. Helsinki 2010.

ISBN 978-952-493-098-7, ISSN 1455-9935
978-952-493-099-4 (pdf)

The publication focuses on issues connected with the process of doing thesis. The process is observed from Diak's research and development activity point of the point of view of the research and development activities of Diak which include community orientation, multiprofessionalism, promoting welfare and health, ethics and research in professional practices. The realization of research in professional practices is seen in various training programmes as ethical practices and making use of information literacy.

The process of doing thesis is described in stages and various ways of producing thesis are presented. In Diak the form of the thesis papers can be a research report or a report of the working life projects developing new practices, products, or events. Despite of various ways of realization, all theses are based on research data and the purpose is to develop the students' professional skills and views.

The guide book is structurally divided in two parts. The first part establishes common principles in doing thesis as well as different stages of the process. The second part includes the guidelines for theses and other written works in Diak.

Keywords: Theses, University of Applied Sciences, Guidelines, Research Ethics, Information Literacy, Source Criticism.

ESIPUHE

Kädessäsi on opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Kirjanen ohjaa sinua opiskelijana ja opinnäytetöiden ohjaajana kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Oppaan tarkoituksena on edistää opiskelijan kasvua opinnäytetyöprosessissa harkitsevaksi tulevaisuuden työntekijäksi, joka on valmis joustavaan ja monipuoliseen vuoropuheluun työyhteisössä ja joka pystyy arvioimaan ja kyseenalaistamaan erilaisia työelämän tilanteita ja käytänteitä.

Oppaan tarkoituksena on tukea sekä opiskelijan että opinnäytetyön ohjaajan työskentelyä opinnäytetyöprosessissa. Lisäksi opasta käytetään opintojen alusta tiedonhankintavalmiuksien hankkimiseen sekä sovelletaan kirjallisten töiden ohjeistona. Oppaan hyödyntäminen opiskelun eri vaiheissa edistää opiskelijan kehittymistä aktiiviseksi tiedonhankkijaksi, prosessoijaksi ja hyödyntäjäksi käytännön työn ja oman ammatin kehittämisessä.

Diakin koulutusohjelmien lähtökohtana on ihmisten arkielämä ja erityisesti siihen nivoutuvat ammattikäytännöt. Opinnäytetyö pyritään suuntaamaan ammattikäytäntöjen kehittämiseen ja opiskelijan tutkivan työotteen omaksumiseen. Näin opinnäytetyön aihe valikoituu paljolti sen perusteella, millaista ammatillista osaamista ja kelpoisuutta opiskelija tavoittelee.

Oppaassa on pyritty esittämään opinnäytetyöstä ja opinnäytetyöprosessista sekä kaikille koulutusohjelmille yhteisiä että koulutusohjelmittain alakohtaisia näkökulmia ja ohjeistuksia. Oppaassa on myös ohjeet ylempien korkeakoulututkintojen ja ammatillisten erikoistumisopintojen tutkimus- ja kehittämistehtäviin. Englanninkielinen vastaava opas julkaistaan erikseen.

Diakin opinnäytetyöopas on elänyt vuosien kuluessa. Tämä viides laitos on korjattu ja tarkennettu aiempien Tutkiva ammattikäytäntö ja Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä -julkaisujen pohjalta. Tämän oppaan tekemiseen ovat osallistuneet monet antamalla kommentteja ja hyviä ehdotuksia. Kiitämme niin aikaisempia oppaan tekijöitä kuin erilaisten kommenttien antajia. Lopulliseen muotoon tämän oppaan ovat muokanneet Leena Eerola-Ockenström, Arja Kalmari ja Mervi Kivirinta.

Toimituskunta

SISÄLTÖ

OSA 1. Opinnäytetyöprosessi Diakonia-ammattikorkeakoulussa

1 TUTKIVA AMMATTIKÄYTÄNTÖ	10
1.1 Tutkivan ammattikäytännön lähtökohdat	10
1.2 Eettisyys	11
1.2.1 Eettisiä näkökulmia	11
1.2.2 Eettinen ote tutkimuskohteeseen ja -yhteisöön	12
1.3 Kriittisyys ja kriittinen toiminta osana tutkivaa ammattikäytäntöä	13
1.4 Tiedonhankinta	14
1.4.1 Informaatiolukutaito ja kirjaston käyttö	14
1.4.2 Diakin kirjasto- ja tietopalvelut	16
1.4.3 Suunnitelmallinen tiedonhankinta opiskelussa ja opinnäytetyössä	17
2 DIAKIN TUTKIMUS-, KEHITTÄMIS- JA INNOVAATIOTOIMINNAN PERIAATTEET	19
3 OPINNÄYTETYÖ DIAKISSA	22
3.1 Opinnäytetyön yleiset tavoitteet	22
3.1.1 Ammattikorkeakoulututkinto	24
3.1.2 Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	26
3.1.3 Ammatillisten erikoistumisopintojen kehittämistehtävä	26
3.2 Opinnäytetyön koulutusalaokohtaiset tavoitteet	27
3.2.1 Sosiaali-, terveys-, kasvatus- ja diakonia-ala	27
3.2.2 Viittomakielen tulkkauksen ala	29
3.2.3 Viestintäala	30
3.3 Opinnäytetyön toteutusvaihtoehtoja	32
3.3.1 Tutkimuspainotteiset opinnäytetyöt	32
3.3.2 Kehittämispainotteiset opinnäytetyöt	33
3.4 Yhteistyö ja ohjaus opinnäytetyöprosessissa	35

4 OPINNÄYTETYÖ TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISPROSESSINA	38
4.1 Tutkimus- ja kehittämisprosessin yleiskuvaus	38
4.2 Ideointi	39
4.3 Aiheen rajausta ja opinnäytetyön suunnitelma	40
4.3.1 Aiheen rajausta ja suunnitelman merkitys	40
4.3.2 Tutkimuspainotteisen työn suunnitelma	42
4.3.3 Kehittämispainotteisen työn suunnitelma	43
4.3.4 Työelämäyhteistyö: sopimus, tutkimusluvut, hankkeistettu opinnäytetyö	44
4.4 Opinnäytetyön käytännön toteutus	46
4.5 Tulokset, johtopäätökset ja pohdinta	47
4.6 Julkistaminen	47
4.6.1 Raportin kirjoittaminen	48
4.6.2 Esitarkastus, julkistaminen ja valmiin opinnäytetyön luovuttaminen	50
4.6.3 Kypsyysnäyte	51
4.7 Arviointi	52
4.7.1 Vertaisarviointi	52
4.7.2 Kokonaisarviointi	54
LÄHTEET	58
KIRJALLISUUS	59
OSA 2. Ohje Diakin kirjallisiin töihin	61
LIITE 1: Opinnäytetyön arviointikriteerit	81
LIITE 2: YAMK – Opinnäytetyön arviointikriteerit	86

OSA 1

OPINNÄYTETYÖPROSESSI DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULUSSA

1 TUTKIVA AMMATTIKÄYTÄNTÖ

1.1 Tutkivan ammattikäytännön lähtökohdat

Tutkiva ammattikäytäntö on toimintamalli, jossa opiskelija ja työntekijä tietoisesti pohtivat toimintansa perusteita, laatua ja tulosta ja kehittävät aktiivisesti työtään sekä työ- ja elinympäristöään. Opiskelijan ohjaaminen ja kasvaminen kohti tutkivaa ammattikäytäntöä on keskeistä ammattikorkeakouluopiskelussa. Opiskelijasta kehittyy asiantuntija, joka kykenee tunnistamaan, rajaamaan ja uudelleen määrittelemään ongelmia, arvioimaan ja kriittisesti analysoimaan tilanteita, omaa työskentelyään sekä tekemään toteuttamiskelpoisia ratkaisuja. (Kotila & Mutanen 2004.)

Ammattikorkeakoulussa opiskelijan tutkimus- ja kehittämisvalmiudet kehittyvät kyselevän, pohdiskelevan ja tiedostavan työelämälähtöisen opiskelun avulla. Opiskelija harjaantuu tutkivaan ammattikäytäntöön esimerkiksi harjoittelujaksojen kautta, seminaareissa, kirjallisissa tehtävissä sekä osallistuessaan kehittämishankkeisiin, jotka tuottavat uutta tietoa. Opiskelija soveltaa saamaansa tietoa kehittämistehtävässään. (Kotila & Mutanen 2004.) Tutkivan ammattikäytännön osaamistaan opiskelija harjoittelee ja hyödyn-tää erityisesti opinnäytetyössään.

Tutkiva ammattikäytäntö näkyy

- aktiivisena yhteistoimintana työelämän, Diakin hankkeiden, opettajien ja toisten opiskelijoiden kanssa
- kykynä perustella ja arvioida kriittisesti omia ratkaisuja
- kykynä löytää luovia ratkaisuja
- kykynä välittää ja julkaista tietoa
- kykynä kehittää ja uudelleen arvioida käytäntöjä.

Tutkiva ammattikäytäntö ilmenee tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-

toimintana (TKI-toiminta), jolla tarkoitetaan systemaattista toimintaa käytettävissä olevan tiedon lisäämiseksi ja tämän tiedon käyttämistä uusien sovellusten löytämiseksi. TKI-toiminnassa painottuvat soveltava tutkimus, kehittäminen ja palvelutoiminta.

Soveltavalla tutkimuksella tarkoitetaan perustutkimuksen tuloksille rakentuvaa uuden tiedon ja vastausten tuottamista ja etsimistä käytännöstä ja työelämästä nousseisiin tutkimusongelmiin. Soveltava tutkimus on ammatikorkeakoulutyöskentelyssä keskeistä.

Kehitystyö on toimintaa, jonka tavoitteena on tutkimustulosten ja toiminnallisten kokeilujen avulla saavuttaa uusia ja parannettuja tuotteita, tuotantovälineitä tai työmenetelmiä ja palveluja. Erilaisilla kehittämishankkeilla muutetaan työelämän käytäntöjä aiempaa tarkoituksenmukaisemmiksi ja laadukkaammiksi.

Palvelutoiminta on työ- ja elinkeinoelämän sekä yhteisöjen tilaamaa koulutuksen, tutkimusten ja palvelujen asiakaslähtöistä tuottamista, josta esimerkkeinä ovat asiantuntijakonsultaatiot sekä tutkimus- ja kehittämispalvelut.

1.2 Eettisyys

1.2.1 Eettisiä näkökulmia

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan eettisten ratkaisujen tavoitteena on ihmisten kunnioittaminen, tasa-arvoinen vuorovaikutus ja oikeudenmukaisuuden korostaminen. Eettisyys näkyy myös kriittisenä asenteena vallitsevia käytäntöjä ja tarjottuja tietoja kohtaan. Rakentava kriittisyys luo pohjan mahdollisimman hyvien ammattikäytäntöjen kehittämiselle ja niiden jatkuvalle arvioinnille. Eettisiä näkökulmia painotetaan Diakissa erityisen paljon ammattikorkeakoulun arvopohjan ja koulutusohjelmien luonteen vuoksi.

Tutkimus- ja kehittämisprosessissa eettisyys merkitsee sitä tapaa, jolla työn tekijä ja ohjaaja suhtautuvat työhönsä, ongelmiin ja niihin henkilöihin, joiden kanssa ja joiden elämäntilanteesta tutkimusta ja kehittämistä tehdään. Eettinen asenne näkyy siinä, miten työn aihe valitaan, miten tietoa hanki-

taan, miten prosessista ja tuloksista puhutaan ja miten tuloksia sovelletaan. Eettisten kysymyksenasettelujen tulee näkyä läpi koko opinnäyteprosessin. Niin aiheen ja metodien valintaan, työskentelyyn, julkaisemiseen kuin soveltamiseenkin sisältyy eettisiä valintoja. Tutkimus- ja kehittämistyöltä edellytetään rehellisyyttä ja läpinäkyvyyttä. Diakin kaikkea TKI-toimintaa voidaan luonnehtia siten, että se on eettisesti oikein, tieteellisesti totta ja yhteiskunnalle hyödyllistä.

Yleiset rehellisyyden periaatteet soveltuvat aineiston kokoamiseen ja työstämiseen sekä menetelmiin ja lähteiden käyttöön. Diak on sitoutunut noudattamaan tutkimus- ja kehittämistoiminnassaan tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimaa hyvää tieteellistä käytäntöä (ks. www.tenk.fi). Tarvittaessa Diak tarkistaa esimerkiksi opinnäytetöiden plagioinnin hyödyntämällä sähköisiä ohjelmia. TKI-toiminnassa tehdään aina rajauksia, ja niiden selkeä esittäminen on edellytys eettisesti korkeatasoiselle työskentelylle. Töiden tuloksia voidaan tarkastella sen mukaan, kuinka tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti eri näkökulmia on käsitelty. Tutkijan moraalisiin velvollisuuksiin kuuluu myös lähdekritiikki: tiedon luotettavuus, soveltuvuus ja taustalla olevat motiivit tulee tarkistaa.

Tutkimus- ja kehittämistyön tekijän etiikka näkyy myös sopimusten noudattamisessa esimerkiksi aikatauluissa ja tutkimuksen tai kehittämistyön sovituissa sisällöissä. Mikäli työelämän tilaamissa töissä tulee eturistiriitoja, on tärkeää muistaa, että rehellisyys ja tulosten pohjalta nousevat argumentit painavat enemmän kuin minkään tahon hyöty tai odotukset tulosten suhteen.

1.2.2 Eettinen ote tutkimuskohteeseen ja -yhteisöön

Tutkimus- tai kehittämishankkeeseen tietojaan antavien henkilöiden tulee antaa lupa tutkimuksen tekemiseen. Tämä edellyttää sitä, että heitä informoidaan työstä ja sen tavoitteista. Samalla työn tekijä sitoutuu aineistonsa käytössä ja säilyttämisessä siihen, ettei materiaali joudu muuhun kuin sovitettuun tarkoitukseen. Koska eettiset kysymykset alkavat jo aiheen valinnasta, tulee nämä näkökulmat ottaa puheeksi työn ohjaajan kanssa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Usein tutkimus- tai kehittämistyö toteutuu sellaisessa yhteisössä tai laitoksessa, joka edellyttää erillistä lupaa. Tällöin työn tekijän tulee selvittää en-

nen luvan anomista myös kyseisen työyhteisön anomiskäytäntö. Terveys- ja sosiaalialalla useissa yksiköissä on oma eettinen toimikunta, jonka tehtäviin lupakäsittelyt kuuluvat (Henkilötietolaki 523/1999). Joissakin yksiköissä luvan antaja on kyseisen yksikön tai yhteisön johtaja. Jos tutkimus- ja kehittämistoiminnassa on kyse toimeksiannosta tai tilaustutkimuksesta, on toimintayhteisöllä tai muulla toimeksiantajalla konkreettisia tarpeita kehittytyön suhteen. Tällöin luvat kuuluvat osana sopimukseen.

Tutkimus- tai kehittämishankkeessa mukana olevilla henkilöillä on oikeus halutessaan lukea antamiensa tietojen pohjalta tehtyjä omaa asiaansa käsitteleviä tekstejä. Heidän kommenttinsa ja arviointinsa otetaan huomioon arvioinnissa ja pohdintaluvussa, mikäli asiasta on sovittu. Tietosuojasta pidetään huoli siten, että yksittäisiä henkilöitä (tai työyhteisöjä) ei voi tunnistaa ja että raportissa asiat kirjoitetaan siinä muodossa kuin tutkimusongelmien käsittelyn näkökulmasta on oleellista. Kirjallisesta raportista liitteenä tulee poistaa henkilökohtaisia tiedonantoja antavien osoite-, sähköpostiosoite- ja puhelinnumerotiedot.

Diakin koko yhteisön asia on pitää huolta kaiken TKI-toiminnan, myös opinnäytetöiden, korkeatasoisuudesta. Niiden laadunarviointi ja kehittäminen on Diakille ennen kaikkea eettinen kysymys. Jokaiselle työelämän yhteistyökumppanille tai muulle lukijalle tulee taata töiden korkea laatu ja tulosten hyödynnettävyys työelämässä.

1.3 Kriittisyys ja kriittinen toiminta osana tutkivaa ammattikäytäntöä

Tutkiva ammattikäytäntö edellyttää kriittisyyttä sekä ajattelussa että toiminnassa. Toiminnan perustana ovat eri näkökulmien arviointi sekä pohtiva, erittelevä ja kyseenalaistava suhtautuminen käytäntöön ja löydettyyn informaatioon. Asioiden luetteleminen tai kokemusten kuvaaminen eivät riitä vaan esimerkiksi käytännön toimintojen ryhmittely eri kriteerien perusteella ja eri näkökulmista täyttää kriittisen toiminnan edellytykset. Hankittuun informaatioon on oltava merkityksellistä tehtävän kannalta. Sen alkupe-
rä ja luotettavuus on selvitettävä (lähdekritiikki; ks. luku 1.4.1).

Opintojen aikana kriittisyyttä opitaan refleктоimalla erilaisissa oppimistilanteissa. Reflektionissa pyritään järjestelmällisesti tarkastelemaan käytännön toiminnan eri yhteyksiä, niihin vaikuttavia tekijöitä, omia kokemuksia ja

taustaoletuksia suhteessa erilaisiin tulkintoihin ja tutkimukselliseen tietoon. Kriittisyys tulee esille kirjallisissa tehtävissä, opinnäytetyöprosessin aikana ja erilaisissa seminaareissa, joissa harjoitellaan argumentointia ja opponointia eli kriittistä keskustelua. Argumentointi on vuoropuhelua, jossa vastapuolten esittämien väitteiden oikeellisuutta punnitaan perusteltujen tosiasioiden pohjalta. Väitettä ei siis voi kumota pelkällä vastaväitteellä perustelematta sitä. Keskustelussa vastapuoleen vaikuttaminen tapahtuu rationaalisten perusteiden varassa. Keskeisiä osia kriittisessä keskustelussa ovat väittämä, peruste, päätelmä ja päätelmän tuki. Pätevän argumentoinnin taitoja ovat perustelujen analysoinnin, arvioinnin ja tuottamisen taidot.

1.4 Tiedonhankinta

1.4.1 Informaatiolukutaito ja kirjaston käyttö

Tutkiva ammattikäytäntö toimintatapana sisältää toiminnan jatkuvan uudelleen arvioinnin. Tähän kuuluu aktiivinen uuden tiedon etsiminen, arviointi ja olemassa olevan tiedon hyödyntäminen. Näitä toimintoja voidaan harjoitella ja ne voivat kehittyä osaamiseksi, jota kutsutaan informaatiolukutaidoksi.

Informaatiolukutaitoinen osaa

- määritellä tarvittavan tiedon luonteen ja laajuuden
- hakea tarvittavan tiedon tehokkaasti
- arvioida tietoa ja tiedonlähteitä kriittisesti
- liittää valitun tiedon omaan tietopohjaan ja arvomaailmaan tehokkaasti
- käyttää yksin tai ryhmän jäsenenä tietoa tehokkaasti hyväksi tietyn tavoitteen saavuttamiseksi
- tarkastella tiedonkäyttöön liittyviä taloudellisia, oikeudellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä sekä
- käyttää tiedonlähteitä ja tietoa eettisesti ja laillisesti oikein.

(Ks. Amkit konsortion IL-ECTS-työryhmä 2007.)

Diakissa informaatiolukutaidon kehittymiseen ohjataan koko opintojen ajan (taulukko 1). Informaatiolukutaidon harjoittelu muodostaa kehitysmispulun, joka etenee eri opintojaksojen oppimistehtäviin kytkettynä. Opiske-

lun alussa painopiste on tiedonhaun tekniikoiden oppimisessa. Silloin perehdytään tiedonhakuun Diakin kokoelmatietokannasta Dianasta ja Nelliportaalista, joita käsitellään tarkemmin seuraavassa luvussa. Myöhemmin informaatiolukutaidon kehittyessä keskitytään tiedon kriittiseen analysointiin ja valintaan sekä tiedon monipuoliseen käyttöön.

TAULUKKO 1. Informaatiolukutaidon oppimispolku Diakissa

OPINTOJEN VAIHE	INFORMAATIOLUKUTAIDON OSAAMISTAVOITTEET
Perusopinnot	Opiskelija ymmärtää informaatiolukutaidon kehittymisen prosessiluonteen. Opiskelija osaa käyttää tiedonhankintaan liittyviä perustekniikoita ja -välineitä. Oleellista on informaatiolukutaidon itsearviointi.
Ammattiopinnot	Opiskelija tuntee ja osaa käyttää oman ammattialansa perustiedonlähteitä sekä kirjasto- ja tietopalveluita. Oleellista on teorian tiedon käyttäminen ammatillisen kasvun tukena.
Opinnäytetyö	Opiskelija osaa analysoida tutkimusraportteja ja -artikkeleja sekä perehtyy tieteellisen tiedon tuottamiseen. Opiskelijan tiedonhankintataidot syvenevät. Oleellista on lähteiden kriittinen valinta, tiedon eettinen ja laillinen käyttö sekä opinnäytetyöraportin kirjoittaminen ja julkistaminen.
Asiantuntijana toimiminen	Ammattilainen syventää informaatiolukutaitoaan omassa toiminnassaan. Oleellista on elinikäinen oppiminen sekä tiedon hyödyntäminen ammatillisessa vaikuttamisessa ja kehittämisessä.

Ammattikorkeakouluopiskelussa käytettävän informaation valinnassa lähdekritiikki ilmenee analyttisenä ja tietoisin kriteerein tehtynä materiaalin seulontana. Lähde hyväksytään vasta sen jälkeen, kun on selvitetty, kuka aineiston on tuottanut, mihin tarkoitukseen tai milloin aineisto on syntynyt. On tärkeää tunnistaa, minkä tyyppistä käytetty lähdeaineisto on. Opiskelussa käyttökelpoisia lähteitä ovat tieteellistä tai ammatillista tietoa sisältävät aineistot. Tieteellistä tietoa sisältävät, refereen (peer review) eli vertaisarvioinnin läpikäyneet, ammattialan artikkelit ovat suositeltavia lähteitä. Joskus raja tieteellisen ja ammatillisen tiedonlähteen välillä voi olla häilyvä, sillä korkeatasoisissa ammatillisissa lehdissä saatetaan julkaista tutkittuun tietoon perustuvia artikkeleita. Ammattilehdissä julkaistujen asiakkaiden, potilaiden tai ammattityöntekijöiden omista kokemuksista kirjoitetut artikkelit tuovat usein uutta näkökulmaa oppimistehtävän tai opinnäytetyön käsittelemiin asioihin (kokemuksellinen ensikäden tieto). Käyttökelpoista tietoa on myös viranomaistieto kuten tilastot, lait ja erilaiset viranomaisten asiakirjat. Ammattikorkeakoulun oppimistehtävissä ja opinnäytetöissä ei yleensä käytetä lähteinä oppikirjoja, koska ne ovat useimmiten toisen käden lähteitä.

1.4.2 Diakin kirjasto- ja tietopalvelut

Monipuolinen kirjastojen käyttö ja vaihtoehtoisten tiedonhankintakanavien tunteminen ovat opiskelun ja ammattityön välineitä. Diakin kirjastopalvelujen kokonaisuus muodostuu toimipaikoissa toimivista kirjastoista ja Diakin verkkokirjastosta osoitteessa <http://kirjastot.diak.fi>.

Verkkokirjaston sivuilla on linkki Nelli-portaaliin (<http://www.nelliportaaali.fi>), joka on hyvä tiedonhankinnan aloituspaikka. Nelli-portaalin kautta löytyvät kirjastojen kokoelmätietokannat, artikkelitietokannat ja laaja joukko muita Internetin kautta käytettäviä tiedonlähteitä. Nelliin kautta käytettävät elektroniset tiedonlähteet voivat olla ns. open access -aineistoa eli vapaasti Internetin kautta kaikkien käytettävissä tai sellaista aineistoa, jonka käyttöoikeudet on Diakin kirjasto hankkinut ostamalla. Viimeksi mainitut ovat Nelliin kautta käytettävissä vain silloin, kun Nelliin kirjaudutaan joko Diakin verkossa olevilta koneilta tai Diakin ulkopuolella olevilta tietokoneilta Diakin verkkotunnuksilla.

Muun muassa Nelli-portaalin käytön opastus sisältyy ammattikorkeakoulun informaatiolukutaidon opetukseen. Opetuksen lisäksi kirjastos-

sa saa neuvontaa ja ohjausta tiedonhankinnassa. Mikäli asiakkaan tarvitsemaa materiaalia ei ole saatavissa oman toimipaikan kirjastossa, kirjasto tilaa sen asiakkaalle Diakin muiden toimipaikkojen kirjastoista tai kaukolainana muista kirjastoista.

1.4.3 Suunnitelmallinen tiedonhankinta opiskelussa ja oppinnäytetyöprosessissa

Opiskelun kaikissa vaiheissa tarvitaan tiedonhankintaa. Tiedonhankinta on hyvä aloittaa tiedonhankinnan suunnitelmalla (ks. suunnitelman runkoehdotus tuonnempana tässä luvussa). Erityisesti oppinnäytetyöprosessissa suunnitelmaa kannattaa täydentää prosessin edetessä ”tiedonhankinnan päiväkirjaksi”, johon merkitään, milloin ja mitä tiedonlähteitä, tietokantoja ja hakusanoja on käytetty. Käyttökelpoiset tiedonlähteet merkitään oppimispäiväkirjan (ks. tarkemmin luvussa 4.1) loppuun luetteloksi, josta lähteet on myöhemmin helppo poimia lähdeluetteloon. Www-lähteistä otetaan muistiin lähdeluetteloa varten myös www-osoite ja päivämäärä, jolloin lähde on käytetty. Tarpeen mukaan on hyvä kopioida tai tulostaa talteen yksittäinen käytetty www-sivu. Suunnitelmaa pidetään mukana, kun tavataan ohjaajaa tai tarvitaan tiedonhankintaan informaation apua.

Tiedonhankinnan suunnitelma sisältää seuraavat asiat:

1. AIHE. Kuvaile oppimistehtävän, tutkimuksen tai hankkeen aihetta. Tee siitä miellekartta.
2. MILLAISTA TIETOA TARVITSET? Metodia koskevaa, tutkimustietoa, tilastotietoa? Kuvaile lähemmin aihepiirejä, joista sinun on haettava tietoa. Hyödynnä tekemääsi miellekarttaa.
3. MITÄ TIEDÄT AIHEESTA ENNESTÄÄN? Mieti, mitä jo tiedät aiheesta ja mistä tietoa on löytynyt. Arvioi, onko tämä tieto käyttökelpoista juuri tässä työssä.
4. MITKÄ HAKUTERMIT KUVAAVAT AIHETTASI? Millä hakusanoilla lähdet hakemaan lisätietoa? Hyödynnä tekemääsi miellekarttaa, Vesa-verkkosanastoa ja muita tesauksia ja sanastoja. Muista myös vie-

raskieliset hakutermit. Mieti myös, miten yhdisteet hakutermit ja miten rajaat tai laajennat hakuja.

5. MISTÄ LÄHDET ETSIMÄÄN LISÄTIETOA? Kirjastot, internet, asiantuntijat jne.

LÖYDETYT LÄHTEET

2 DIAKIN TUTKIMUS-, KEHITTÄMIS- JA INNOVAATIOITOIMINNAN PERIAATTEET

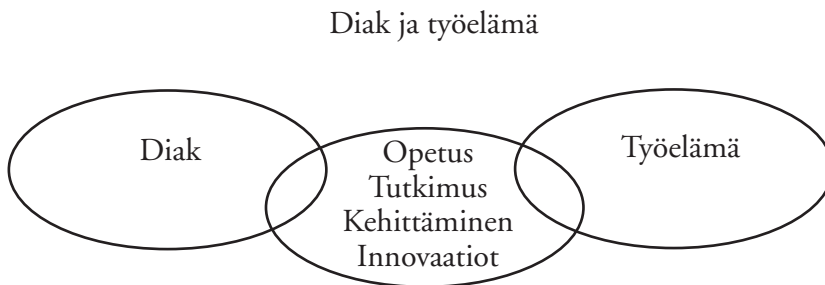
Ammattikorkeakoulujen kolmeksi perustehtäväksi on määritelty opetus, tutkimus ja aluekehitystyö. Diakonia-ammattikorkeakoulun tutkimus-, kehittämis- ja innovaatioitoiminnan (TKI) tavoitteena on osallistua työelämän ja yhteiskunnan kehittämiseen. Diak ryhmittää laajan TKI-toimintansa kolmeen teemaan: kirkko, hyvinvointipalvelut ja kansalaisyhteiskunta. Toiminnassa Diak asettaa etusijalle köyhyyteen ja huono-osaisuuteen liittyvät kehittämishankkeet.

Opinnäytetyöt ovat osa Diakin eri opetusyksiköissä, työelämän oppimisympäristöissä (TOP) ja erillisessä tutkimus- ja kehittämysyksikössä tapahtuvaa tutkimustoimintaa. Työelämän oppimisympäristöissä on kyse toiminnasta, jossa työelämän henkilöstö, opiskelijat ja opettajat tekevät yhteistyötä toimien, oppien, tutkien ja kehittämisen. Tällöin osa opetussuunnitelman mukaisista opinnoista toteutuu työelämässä. Työelämän oppimisympäristöjen toimintaa luonnehtivat pitkäkestoisuus, systemaattisuus, jatkuvuus, yhteisöllisyys ja innovatiivisuus. Oppimisympäristöjen tavoitteena on tuottaa uutta tietoa ja taitoa työelämälle samalla, kun ne tarjoavat Diakin opiskelijoille mahdollisuuden saavuttaa opetussuunnitelman mukaisia oppimistavoitteita aidoissa toimintaympäristöissä. Opiskelijoiden osallistuminen esimerkiksi tuotteiden, työmallien tai -menetelmien kehittämiseen ja arviointiin voi käynnistyä eri opintokokonaisuuksien oppimistehtävinä ja laajentua yhden tai useampien opiskelijoiden opinnäytetöiden muodostamaan kokonaisuuteen.

Yhä useammin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatioitoiminta toteutetaan hankkeiden muodossa. Hanketoiminta muodostaa käytännön linkin opetuksen ja työelämän välille ja on keskeisin väline Diakin aluekehitystyössä. On tärkeää, että opiskelijat ovat mukana näissä hankkeissa, ja että hank-

keista syntyy opinnäytetöitä. Opiskelija saa näin merkittävää kokemusta kehittämistyöstä, samalla kun useita pienimuotoisia hankkeita yhdistämällä Diak saa vaikuttavia ja myös ulospäin näkyviä tuotoksia. Hanketoiminnan oikeutus nousee näin sen lopputuloksista, vaikutuksista ja näiden juurruttamisesta käytäntöön.

Opinnäytetyöt ovat yksi tärkeä osa Diakin ja työelämän välistä vuorovaikutusta. Parhaimmillaan tässä vuorovaikutuksessa molemmat osapuolet saavat uusia ajatuksia ja konkreettista hyötyä omalle toiminnalleen. Hyödyt eivät kuitenkaan tule ilmaiseksi, ilman panostusta ja sitoutumista. Kuvioon 1 on koottu joitain työelämän ja Diakin panoksia ja tuotoksia tässä yhteistyössä.

Diak tarjoaa:

- uusimmat ammatilliset virtaukset
- ammattikäytäntöjä kehittävän otteen
- eettisesti vastuulliset toimijat
- tutkijoita, kehittäjiä, opettajia, opiskelijoita

Diak saa:

- säilyttää tuntuman työelämään
- käytännön harjoittelupaikkoja
- elämässä kiinni olevia tutkimuskohteita
- haastavia kehittämiskohteita

Työelämä tarjoaa:

- ammatillisen kehittymisen kannalta mielekästä tekemistä
- hyödyllisen tutkimuksen ja kehittämisen kohteita

Työelämä saa:

- harjoittelijoita tekemään työtä
- innostuneita tutkijoita ja tarpeellisia tuloksia
- mahdollisuuden työtapojen ja -yhteisöjen kehittymiseen

KUVIO 1. Diakonia-ammattikorkeakoulun ja työelämän välisen yhteistyön panokset ja tuotokset.

Diakin opetus- ja TKI-toiminnan kantavana teemana on yhteisöllisyyden tukeminen. Diakin toiminnassa kunnioitetaan kunkin alueen omia kehittämistavoitteita riippumatta siitä, onko kyse paikallisista vai globaaleista kehittämishankkeista. Myös opinnäytetöiden toivotaan tukevan Diakin omaksumaa yhteisöllistä näkemystä: tutkitaan ja kehitetään niitä toimia, jotka lisäävät yhteisöjen elinvoimaisuutta.

3 OPINNÄYTETYÖ DIAKISSA

Opinnäytetyöt ovat olennainen ja kiinteä osa ammattikorkeakouluopiskelijan opintoja. Opinnäytetyötä ohjaavat ensisijaisesti käytännöt, joihin haetaan ratkaisuja ja laajennuksia teoriasta (Kainulainen 2004, 73). Diak pyrkii antamaan opiskelijalle sellaisen koulutuksen, jossa tämä omaksuu tutkivan ammattikäytännön ja toiminnan teoreettisen tarkastelun perustaidot.

3.1 Opinnäytetyön yleiset tavoitteet

Diakin opiskelijoiden opinnäytetöiden yleiset tavoitteet nousevat ammattikorkeakoululaista ja asetuksesta sekä koulutusaloilta osaamisvaatimuksista. Ammattikorkeakoululain (351/2003) mukaan

"Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen ja taiteellisiin lähtökohtiin perustuva korkeakouluopetus ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, tukea yksilön ammatillista kasvua ja harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä tukevaa ja alueen elinkeinorakenteen huomioon ottavaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä."

Ammattikorkeakouluasetuksen mukaan opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja osoittaa opiskelijan valmiuksia soveltaa tietojaan ja taitojaan ammattiopintoihin liittyvissä käytännön asiantuntijatehtävissä (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 2003/352, 2005/423). Opinnäytetyöprosessin on tarkoitus tukea opiskelijan ammatillista kasvua ja tehdä näkyväksi hänen osaamistaan. Valtakunnallisesti määritellyt kaikkien koulutusalojen yleiset ja koulutusaloittaiset erityisosaamisvaatimukset eli kompetenssit ohjaavat kaikkien ammattikorkeakoulu- ja ylempää ammattikorkeakoulu-

tutkintoa (AMK- tai YAMK-tutkinto) suorittavien opiskelijoiden ammatillisen asiantuntijuuden kehittymistä.

Diakin strategian mukaisesti ammattikorkeakoulussa tutkitaan ja kehitetään sen arvopohjasta nousevia alueita yhdessä työelämän kanssa. Diakin on tarkoitus luoda innovaatioita, jotka perustuvat eettisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestäville periaatteille, kuten edellisessä luvussa oli puhetta.

Opinnäytetyöt ovat osa Diakin eri opetusyksiköissä, työelämän oppimisympäristöissä ja tutkimusohjelmien hankkeissa tapahtuvaa tutkimustoimintaa. Tällöin opiskelija on omalta osaltaan todentamassa Diakin strategiaa osallisuutta vahvistavassa aluekehitystyössä sosiaalisen eheyden ja väestön terveyden edistämiseksi.

Opinnäytetyön ja sen tekemiseen kuuluvan oppimisprosessin konkreettisenä tavoitteena on

- tukea ja vahvistaa opiskelijan ammatillista kasvua
- tarjota mahdollisuus opiskelijan luovuuden osoittamiseen systemaattisessa ja kehittävässä prosessissa
- tukea tutkivan työotteen kehittymistä
- perehdyttää opiskelija tutkimukselliseen ajatteluun ja argumentoinnin periaatteisiin
- vahvistaa opiskelijan tutkimus- ja kehittämistaitoja, kehittämishankkeiden ja produktioiden hallintaa sekä taitoja tehdä erilaisia tuotteita ja aineistoja (esim. opetuspaketteja ja palveluoppaita) sekä
- tuottaa tutkimuksellista tietoa, uusia käytäntöjä, toimintamalleja ja tuotteita.

Diakin opinnäytetyön keskeisiä periaatteita:

- Opinnäytetyö on työelämälähtöinen
- Opinnäytetyön lähtökohdat ovat konkreettisia mahdollisen tilaajan ja opiskelijan kannalta
- Opinnäytetyö on ensisijaisesti integroitu joko työelämän oppimisympäristöihin, harjoitteluun / kv-vaihtoon tai Diakin kotimaisiin tai kansainvälisiin kehittämishankkeisiin
- Opinnäytetyö on olennainen osa ammatillisen tiedon ja taidon muodostumista, kehittämistä ja osoittamista

- Opinnäytetyön tekeminen on pitkäkestoinen ja luova prosessi.
- Opinnäytetyö on mahdollinen väylä opiskelijan työllistymiseen.

Ammattikorkeakoulun tarkoituksena on kouluttaa ja kasvattaa ajattelevia ammattilaisia, joiden toiminnassa näkyy itsenäinen ajattelu ja harkinta, tilanteiden ja asioiden analyysi, tehtyjen päätösten rationaalinen ja eettinen perustelu ja kriittisyys. Opintojen lopussa valmistuvassa opinnäytetyössä opiskelija voi vahvistaa ja osoittaa näitä taitoja ja valmiuksia.

Opinnäytetyö voidaan tehdä yksilö-, pari- tai pienryhmätöinä. Ryhmätöinä tehtävästä opinnäytetyöstä annettava arvosana on joko ryhmän yhteinen tai se annetaan kullekin opiskelijalle erikseen (Diakin tutkintosääntö 20 §). Suomenkielisessä koulutusohjelmassa opinnäytetyö kirjoitetaan yleensä suomen kielellä. Hyvin perustellusta syystä opiskelija voi kirjoittaa opinnäytetyönsä muulla kielellä. Asiasta on sovittava opinnäytetyön ohjaajan kanssa. Viittomakielentulkin koulutusohjelmassa opinnäytetyön voi uuteen opetussuunnitelmaan siirryttäessä tuottaa myös digitaalisessa muodossa suomalaisella viittomakielellä. Opinnäytetyön raportti on julkinen, mutta siitä annettava lausunto ei ole julkinen (Diakin tutkintosääntö 20 §).

3.1.1 Ammattikorkeakoulututkinto

Opinnäytetyön laajuus on sosiaalialan, hoitotyön ja viestinnän koulutusohjelmissa 15 opintopistettä. Viittomakielentulkin koulutusohjelmassa opinnäytetyön laajuus on 23 opintopistettä. Opintoihin sisältyy itsenäistä työkentelyä, ohjausta ja seminaareja. Opinnäytetyön laajuus tekstinä määräytyy työn luonteen mukaan. Tekstin tulee olla kuitenkin niin kattava, että siinä kyetään riittävästi taustoittamaan teoreettisesti, kuvaamaan käytännössä sekä analysoimaan ja erittelemään opinnäytetyön kohdetta. Opiskelija saa tarkeemman ohjeistuksen opinnäytetyönsä laajuudesta omalta ohjaajaltaan.

Kaksoiskelpoisuuteen (yhteiskunnallinen ja kirkollinen kelpoisuus) tähtävään opinnäytetyön tulee olla nivellättävissä kummankin kelpoisuuden tavoitteisiin. Kirkon virkakelpoisuuteen tähtäävässä koulutuksessa otetaan huomioon piispainkokouksen päätös, jonka mukaan opinnäytetyön tulee liittyä kirkon työhön. Samalla työn tulee kuitenkin olla sovellettavissa myös terveys- tai sosiaalialan työhön.

Kirkon työntekijän pätevyyden saavuttamiseksi opinnäytetyön tulee täyttää yleisten kriteerien lisäksi jokin seuraavista vaatimuksista:

- Se on teemaltaan kirkon diakonia-, nuoriso- tai kasvatustyötä kehittävä
- Työssä on erillinen luku, jossa pohditaan tulosten soveltamismahdollisuuksia kirkon työssä
- Työssä on erillinen luku, jossa tutkimuksen teemaa ja tuloksia reflektoidaan teologisesti
- Kirkon työhön liittyvä pohdinta tai teologinen reflektio läpäisee koko työn.

Vastaavalla tavalla opiskelijan suuntautuminen terveys- ja sosiaalialalle tai viittomakielentulkiksi tai viestintäalalle edellyttää opinnäytetyötä, joka varmistaa alan ammattitaidon syventymisen. Viestinnän koulutusohjelmassa opinnäytetyön aiheet liittyvät koulutusohjelman sisällöllisten painopisteiden mukaisesti ensisijaisesti journalismiin, dokumentaariin mediasisältöihin, mediakasvatukseen, kansalaisjärjestöjen ja seurakuntien viestintään tai osallistuvaan mediaan.

Terveydenhoitotyön suuntautumisvaihtoehdossa tehdään kaksivaiheinen opinnäytetyö, jonka aihe liittyy terveydenhoitotyön ammattiopintoihin. Ensimmäisen vaiheen opinnäytetyö (15 op) tehdään koulutuksen ensimmäisen 210 op:n aikana sairaanhoitajan tutkintoon. Toisessa vaiheessa (5 op) terveydenhoitotyön ammattiopinnoissa toteutettavassa opinnäytetyössä syvennetään terveydenhoitotyön ammatillista osaamista sairaanhoitajan tutkintoon liittyvästä opinnäytetyöstä. Toisen vaiheen työssä tulee näkyä selkeästi terveyden edistämisen näkökulma. Siinä voidaan syventää tai laajentaa sairaanhoitajakoulutukseen tehtyä opinnäytetyötä. Se voi olla aikaisempaan opinnäytetyöhön liittyvä tuotos, artikkeli tai sen pohjalta järjestetty tapahtuma. Se voi olla myös erillinen työelämälähtöinen kehittämishanke.

Opiskelijan opinnäytetyö voi kytkeytyä muihin opintoihin tai harjoitteluun. Esimerkiksi työelämän oppimisympäristöissä aloitettua kehittämistyötä on mahdollista laajentaa ja syventää opinnäytetyöksi. Opinnäytetyöksi ei kuitenkaan hyväksytä samaa työtä, josta opiskelija on saanut opintopisteet toiseen tutkinnon opintokokonaisuuteen. Työelämään (hanke, työelämän oppimisympäristö, harjoittelupaikka) tehtävän opinnäytetyön periaatteista sovitaan erillisessä kirjallisessa sopimuksessa.

3.1.2 Ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Opinnäytetyön laajuus ylempässä ammattikorkeakoulututkinnossa on 30 opintopistettä. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäyte on työelämää ja ammatillista työtä tukeva tutkimus- ja kehittämistyö. Opinnäytetyö painottuu uusien ammatillisten toimintatapojen ja -mallien, työmenetelmien ja palvelutuotteiden kehittämiseen ja arviointiin. Opinnäytetyöprosessissa hyödynnetään ammatillista kokemustietoa ja aikaisemman tutkimus- ja kehittämistyön menetelmiä ja tuloksia. Tavoitteena on tuottaa ja käyttää uutta tietoa työelämän kehittämishankkeissa, projekteissa sekä palvelujen ja ammatillisten toimintojen suunnittelu- ja tuotteistamistyössä. Asiantuntijatiedon jakaminen ja uuden tietämyksen siirtäminen osaksi työyhteisöjen ja ammatillisten verkostojen toimintaa on keskeinen osa opinnäytetyöskentelyä.

Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja osoittaa kykyä soveltaa tutkimustietoja ja käyttää valittuja menetelmiä työelämän ongelmien erittelyyn ja ratkaisemiseen sekä valmiutta itsenäiseen vaativaan asiantuntijatyöhön.

3.1.3 Ammatillisten erikoistumisopinnojen kehittämistehtävä

Ammatillisissa erikoistumisopinnoissa opiskelijat tekevät kehittämistehtävän, joka on opiskelijan suunnittelema, omaan työhön tai työyhteisöön liittyvä oppimis- ja kehittämisprosessi. Sen tavoite on ensisijaisesti ammattikäytännön kehittämisprosessin reflektiivinen kuvaus. Tehtävä sitoo yhteen erikoistumisopinnojen eri opintokokonaisuudet.

Ammatillisten erikoistumisopinnojen kehittämistehtävän tulee täyttää seuraavat vaatimukset:

- Tehtävä on opiskelijan oman työn tai työyhteisön kehittämistä
- Tehtävä kestää koko koulutuksen ajan (suunnittelu-, kartoitus-, toteutus-, julkistamis- ja arviointivaiheineen)
- Tehtävälle asetetaan tavoitteet, joiden pohjalta sen etenemistä ja loppu tulosta arvioidaan
- Pääpaino on etäopiskelujaksojen aikana tehtävällä työllä.

Kehittämistehtävän tulokset julkistetaan kurssilaisen valitsemalla tavalla

esimerkiksi omassa työyhteisössä tai yhteistyöverkostossa esimerkiksi median, tietoverkkojen tai koulutustilaisuuden avulla.

3.2 Opinnäytetyön koulutusalaikohtaiset tavoitteet

3.2.1 Sosiaali-, terveys-, kasvatus- ja diakonia-ala

Suomalaisen väestö- ja ikärakenteen muutokset, sosioekonomisten erojen kasvu, palvelurakennemuutokset ja teknologian kehitys ja sen lisääntynyt käyttö tuovat jatkuvia haasteita koulutukseen ja työelämän kehittämiseen. Asiakas- tai potilasryhmien ongelmat ovat vaikeutuneet ja monimutkaistuneet, jolloin tarvitaan sekä erityisosaamista että monialaista yhteistyötä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välillä. Opiskelijoiden opinnäytetöiden aiheet pyritään liittämään tietoisesti suunnattujen ja valittujen hankkeiden ja työelämän oppimisympäristöjen kautta Diakin strategian mukaiseen arvopohjaan. Aiheilla on selkeä yhteys Sosiaali- ja terveysministeriön (2010) linjauksiin väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi, joiden mukaan tavoitteena on

- lisätä ja ylläpitää sosiaalista hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta sekä vähentää köyhyyttä ja syrjäytymistä; edistää väestön hyvää terveyttä ja toimintakykyä terveellisillä elintavoilla sekä ehkäistä päihdehaittoja, vähentää sairauksia ja kaventaa terveyseroja
- lisätä ehkäisevän työn osaamista niin, että sairaudet ja sosiaaliset ongelmat tunnistetaan ja tarvittavat tukitoimet käynnistetään mahdollisimman varhain
- turvata terveellinen elinympäristö ja työympäristö.

Muutosten hallinta edellyttää toiminnallisia kokeiluja ja tutkimuksia, joita tuotetaan erityisesti Diakin Hyvinvointipalvelut -tutkimusohjelman hankkeissa. Niissä keskitytään erityispalveluihin ja palvelutarjonnan ongelmiin. Yksityinen palvelutuotanto ja yrittäjyys lisääntyvät sosiaali- ja terveysalalla. Yrittäjyydessä Diak on erikoistunut sosiaalisen ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden kysymyksiin.

Alueellisten kartoitusten tehtävänä on tuottaa tietoa siitä, vastaavatko palvelut ja toiminta asukkaiden tarpeita. Diakin opiskelijoiden tekemiä yhteisökartoituksia voidaan hyödyntää esimerkiksi alueellisissa hyvinvointia ja ter-

veyttä lisäävissä suunnitelmissa ja hyvinvointihankkeiden toteuttamisessa. Diakin opiskelijat ovat tehneet myös yhteiskartoituksia kehittyvissä maissa joko osana harjoitteluaan tai opinnäytetyötään.

Uusi teknologia ja kehittynyt tietotekniikka vaikuttavat monin tavoin palvelujen järjestämiseen, tuottamiseen, toimintojen johtamiseen sekä tietosuojaan. Kansalaisten verkkopalvelut lisääntyvät, ja teknologiset ratkaisut voivat tukea itsenäistä selviytymistä.

Asiakaskunnan muutokset heijastuvat työntekijöiden jaksamiseen, työturvallisuuteen ja työssä kohdattavaan väkivaltaan. Toimijoiden työnjako, yhteistyö ja johtaminen ovat tulleet entistä tärkeämmiksi. Tarvitaan työntekijöiden jaksamiseen liittyviä selvityksiä ja uusia toimintamalleja.

Muuttuva diakonia- ja nuorisotyö vaativat kokeiluja ja kartoituksia. Seurakuntien toimintaa on ankkuroitava paikallisyhteisöihin yhteisvastuun lisäämiseksi. On kehitettävä uusia malleja, jotka aktivoivat kansalaisia yhteiskunnalliseen keskusteluun kansalaisen oikeuksista, velvollisuuksista ja vastuusta sekä syrjäytymisen ehkäisystä. Nämä kysymykset ovatkin kirkon alan tutkimustoimintamme ytimessä.

Seurakuntien opetus-, kasvatus- ja viestintätoiminnassa hyödynnetään entistä enemmän verkkopalveluja. Tutkimusta tarvitaan siihen, miten tietoyhteiskunnassa seurakunnan jäsenet voisivat kristinuskon arvomaailmasta käsin paremmin hallita ja jäsentää viestintäkanavista tulvivaa informaatiota. Diakin Kirkko-tutkimusohjelmassa ollaan kehittämässä seurakuntien verkko-osaamista muun muassa nuorisotyön alueella.

Seurakuntien toimijoilta edellytetään erilaisten foorumien luomista uskontojen ja kulttuurien kohtaamiselle. Kansainvälisen diakonian haasteet maailman oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon puolesta edellyttävät jatkuvasti kehitettäviä toimintamalleja ja tietoisuutta maailman köyhimpien ja syrjäytyneimpien ihmisten elämäntilanteesta ja vaikuttamisen kanavista. Diakin tutkimus- ja kehittämistoimintaa ollaan integroimassa opiskelijoiden harjoitteluihin kehittyvissä maissa. Entistä useammin opiskelijoiden harjoitteluiden ja työelämätahojen yhteistyöllä syntyy tuloksia, jotka auttavat vaikeimmissa asemissa olevia ihmisiä. Esimerkiksi keväällä 2010 haettiin kolmen korkeakoulun opiskelijoiden ja henkilökunnan yhteistyönä tietoa siitä, kuinka vanhukset elävät Swazimaan maaseudulla.

Kirkon työntekijöiksi valmistuvien tehtävänä on tukea ihmisiä eettisten ratkaisujen tekemisessä sekä spiritualiteetin ja kristillisen elämäntavan to-

teuttamisessa. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa tarvitaan etsittäessä uusia toimintamalleja, joiden avulla seurakuntalaiset voivat liittyä kristilliseen seurakuntaan ja etsiä oman elämänsä mielekkyyttä. Kirkon virkojen kehittämiseen liittyvään diakonaattikeskusteluun osallistuminen kuuluu myös työntekijöitä kouluttaville ja uusille työntekijöille.

3.2.2 Viittomakielen tulkkauksen ala

Viittomakielentulkin koulutusohjelma valmistaa tulkkeja, jotka toimivat kuulevien ja viittomakieltä käyttävien asiakkaiden välillä moninaisissa ja vaihtelevissa työtehtävissä. Tulkkauksen palvelunsaajien kohderyhmät ja heidän tarpeensa saada tulkkausta on määritelty uudessa tulkkauslaissa (astuu voimaan 1.9.2010). Siinä taataan kuulo-, kuulonäkö- ja puhevammaisille henkilöille tarvittava tulkkaus työssä käymiseen, opiskeluun, asiointiin, yhteiskunnalliseen osallistumiseen, harrastamiseen tai virkistykseen. Tulkkauskielinä voivat olla viittomakieli ja suomi tai ruotsi tai muu puhuttu kieli ja tulkkausmenetelminä kirjoitus, viitottu puhe, kirjoitustulkkaus tai taktiili viittominen, haptiisit eli kosketusmerkit ja muut taktiilit menetelmät. Myös tulkkausympäristön kuvailu ja opastaminen mainitaan laissa. Viittomakielentulkkin asiakaskunnan, työtehtävien, tulkkausmenetelmien ja työtapojen tutkimus ja ammattikäytäntöjen kehittämistyö ovat keskeisiä aihealueita perustutkinnon ja ylemmän amk-tutkinnon opinnäytetöissä.

Viittomakielen tulkkauspalvelu muuttuu ja kehittyy parhaillaan voimakkaasti tulkkauspalvelun järjestämisen siirtyessä Kelan vastuulle. Tämä haastaa tulkkipäätöstutkintaa uudistamaan ja vastaamaan tutkivan kehittämistoiminnan kautta viittomakielen tulkkauspalvelun osaamisen ja tuottamisen ajanmukaisuudesta. Tulkkauspalveluiden järjestäytyminen yritysten tuotettavaksi ja kilpailutusprosessiin osallistuminen vaativat vankkaa yrittäjäyysosaamista kaikilta alalle aikovilta. Alalla olevan hiljaisen tiedon tunnistaminen, kokoaminen ja tuominen osaksi yritys- ja kehittämistoimintaa on suuri haaste.

Myös viittomakielialan koulutuksen muuttuminen vaatii tulkkipäätöstutkintaa uudenlaista sisällöllistä ja rakenteellista kehittämistyötä. Perustutkinnon lisäksi alalle on saatu sekä kansallinen että kansainvälinen ylempi ammattikorkeakoulututkinto vuoden 2009 aikana. Viittomakielen ohjaajien toisen asteen koulutus on tuonut jo aiemmin oman lisänsä alan koulutukseen ja työhön, jolloin viittomakielialalle on muodostumassa selkeä, koko koulu-

tusrakenteen kattava väylä. Viittomakielen tulkkikoulutus pyrkii tutkivalla ja kehittäväällä opetussuunnitelmatyöskentelyllä luomaan toimivan väylän, jossa teoreettiset ja käytännön työelämän tiedot, taidot ja osaaminen kumuloituvat laadukkaasti. Erityisesti ylemmän tutkinnon opinnäytetyöt tuovat merkittävän panoksensa myös tulkkikoulutuksen kehittämiseen.

Viittomakielialan tutkimuskenttä on järjestäytymässä osin uudestaan, kun Jyväskylän yliopistoon on perustettu vuoden 2009 lopulla Viittomakielen tutkimuskeskus ja Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen rooli viittomakielialalla on muuttumassa. Viittomakielen tulkkauksen ja tulkin toimintaympäristön sekä -mallien tutkimus ja kehittäminen ovat olennainen osa koulutusohjelman tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotyötä. Yhteistyö yliopistojen, tutkimuslaitosten ja viittomakielialan järjestöjen kanssa mahdollistaa palveluiden tarpeen kartoituksia, kokeilujen arviointitutkimuksia ja erilaisten opetusmateriaalien tuottamista alalle.

Yhteistyö maassamme toimivien puhuttujen kielten tulkkien kanssa on ensiarvoisen tärkeää. Nykypäivän maailmassa tulkkaus on keskeinen osa kansainvälistä toimintaa. Viittomakielentulkki toimii yhä useammin yhteistyössä puhuttujen kielten asioimistulkkien ja kokous- ja kongressitulkkien kanssa. Diakin tutkimus- ja kehittämistoiminnassa kaikkien tulkkien saumaton ja laadukas yhteistyö on keskeinen tavoite.

Viittomakielen tulkkikoulutukseen ja itse tulkkaukseen liittyvä laatutyö, kuten tulkkien kieli- ja tulkkaustaidon evaluointi, on tutkimuksellisesti suuri ja kiinnostava aihe. Rakenteeltaan mielekkäästi jäsentyvän ja etenevän kieli-, kulttuuri- ja tulkkausmateriaalin valmistus koulutus- ja asiakaskentän käyttöön on jatkuva tutkimuksellinen haaste. Arvioinnin kriteerien muistiin merkitseminen ja auki kirjoittaminen sekä järjestäminen testi- ja taitomittarituotteiksi on laatutyön ehdoton edellytys.

Viittomakielentulkin koulutusohjelman tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta pyrkii tarjoamaan opiskelijoille mahdollisuuden osallistua sekä viittomakielialan tulkkaukseen liittyviin merkittäviin yhteisiin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin eri toimijoiden välillä että myös alat ylittäviin Diakin omiin projekteihin ja hankkeisiin.

3.2.3 Viestintäala

Median merkitys yhteiskunnassa on muodostunut hyvin keskeiseksi, ja me-

diakenttä on yhä monimuotoisempi. Ammattimaisesti tuotettujen joukkoviestimien rinnalle ovat nousseet uudet kansalaisten omaehtoisen viestinnän ja mediasisältöjen tuottamisen foorumit ja käytännöt, erityisesti sosiaalinen media. Media-ala on merkittävä työllistäjä, joka tarvitsee koulutettua työvoimaa. Media- ja viestintäosaamiselle on kuitenkin tarvetta myös mediasektorin ulkopuolella, esimerkiksi yrityksissä, julkisella sektorilla, seurakunnissa ja järjestöissä.

Media-alan kehitystä luonnehtii perinteisten välinerajojen liudentuminen eli mediasisältöjen, teknologioiden ja toimintatapojen yhdentymiskehitys, johon viitataan mediakonvergenssin käsitteellä. Alan työpaikoissa edellytetäänkin yhä useammin moniosaajuutta, eli työntekijän tulee hallita eri välineiden tekniikka ja ilmaisukeleto, osata versioida aineistoa eri välineisiin ja hyödyntää luontevasti verkkoa jakeluväylänä perinteisten joukkoviestinteen rinnalla. Suuressa toimituksessa työntekijä saattaa vielä toimia erikoistuneessa tehtävässä, mutta yhä useammassa alan työpaikassa toimittajan on hallittava laaja kirjo työtehtäviä.

Konvergenssin ja monimediaisuuden ohella media-alan kehitystä luonnehtii muun muassa omistuksen keskittyminen, median kaupallistuminen ja sisältöjen viihteellistyminen. Tässä ympäristössä haasteeksi nousee taatan median moniarvoisuus ja moniäänisyys sekä laadukkaiden, kansalaisten ja eri erityisryhmien tarpeita palvelevien, journalististen sisältöjen tarjonta. Media voi parhaimmillaan lisätä yhteisöjen ja yksittäisten kansalaisten osallistumis- ja toimintamahdollisuuksia. Mediataidot ovat nyky-yhteiskunnassa keskeinen osa kansalaistaitoja, jotka osaltaan ehkäisevät syrjäytymistä. Medialukutaidon, mediaetiikan ja mediakritiikin merkitys kasvaa sekä viestintäalan ammattilaisten omissa ammattikäytännöissä että kaikki ikäryhmät kattavassa kansalaiskasvatuksessa.

Viestintäalan koulutus joutuu vastaamaan moniin haasteisiin. Muuttuvassa mediaympäristössä kehitettävää ja tutkittavaa on niin työkäytännöissä, teknisissä ratkaisuissa kuin sisällöissäkin. Oman kehittämishaasteensa tarjoaa ihmisten osallisuuden edistäminen journalismin, mediakasvatuksen ja osallistuvan median keinoin. Joustavuus sekä valmiudet ja motivaatio jatkuvaan oppimiseen sekä kriittisiin ja luoviin ammattikäytäntöihin ovat koulutusohjelman kulmakiviä.

3.3 Opinnäytetyön toteutusvaihtoehtoja

Opinnäytetyö voidaan toteuttaa usealla eri tavalla. Erilaisista toteuttamistavoistaan huolimatta kaikki opinnäytetyöt pohjautuvat tutkimukselliseen tietoon ja niiden tavoitteena on kehittää opiskelijoiden ammatillista osaamista ja näkemystä. Jokaisessa opinnäytetyössä on siis keskeistä sekä tutkimuksellinen ote että kehittämisen näkökulma. Yleensä työn painopiste on jommassakummassa: joko tutkimuksessa tai kehittämisessä. Tämän perusteella opinnäytetyö voi olla luonteeltaan

1. *tutkimuspainotteinen*, jolloin työn painopisteenä on tutkimuksen tai selvityksen tekeminen ja jolloin empiirisen aineiston avulla haetaan vastausta tutkimuskysymykseen tai -ongelmaan, tai
2. *kehittämispainotteinen*, jolloin kehitetään, toteutetaan ja arvioidaan uusia tuotteita, palveluja, toimintatapoja ja työkäytäntöjä. Kehittämispainotteinen työ voidaan tuottaa hankkeessa tai projektina, jonka tuloksena tai kehittelyn lopputuotteena syntyy
 - tuote
 - toiminnallinen tapahtuma

Edellä mainitut eri muodot eivät ole toisiaan poissulkevia, vaan ne voivat olla myös limittäisiä. Seuraavassa esitellään lyhyesti erilaisia toteutustapoja.

3.3.1 Tutkimuspainotteiset opinnäytetyöt

Empiirisen tutkimuksen aiheena on jokin ammatillisesti mielenkiintoinen ilmiö. Lähtökohtana on aina selkeästi muotoiltu, työelämälähtöinen tutkimusongelma tai -kysymys, johon haetaan vastausta hyödyntäen relevantteja aineistoja ja tutkimusmenetelmiä. Tutkimuspainotteista opinnäytetyötä varten laaditaan tutkimussuunnitelma (ks. luku 4.3.2).

Tutkimusongelma voi nousta työelämän konkreettisista tarpeista ja opiskelijan niitä koskevista havainnoista ja kokemuksista tai alan teoria- ja tutkimuskirjallisuudesta. Jo tutkimusongelmaa määritellään ja täsmentäessään opiskelija hyödyntää alan kirjallisuutta. Tutkimusongelmansa ohjaamana opiskelija perehtyy aihetta koskeviin teorioihin, aikaisempiin tutkimuksiin ja muihin lähteisiin sekä kerää ja analysoi empiiristä aineistoa (kysely, haastattelu, havainnointi, erilaiset asiakirjat tai muut aineistot). Kir-

jallisuuslähteiden ja empiirisen aineiston analyysin pohjalta opiskelija tekee johtopäätöksiä.

Tutkimuksessa voidaan hyödyntää sekä kvalitatiivisia että kvantitatiivisia (tilastollisia) aineiston keruu- ja analysointimenetelmiä. Valitusta lähestymistavasta riippumatta keskeistä on ymmärtämään ja kehittämään pyrkivä tutkimusote.

Tutkimuspainotteisen opinnäytetyön lopputuloksena kirjoitetaan tutkimusviestintää hyödyntäen kirjallinen raportti, jonka rakennetta kuvataan tarkemmin luvussa 4.6.1.

3.3.2 Kehittämispainotteiset opinnäytetyöt

Kehittämispainotteinen työ voidaan toteuttaa tuotekehittelynä tai kehittämishankkeena. Kehittämispainotteisen työstä käytetään usein myös nimitystä *toiminnallinen opinnäytetyö*, ja sen tavoitteena on käytännön toiminnan ohjeistaminen, opastaminen, toiminnan järjestäminen tai järjeistämisen tai uusien tuotteiden ja palvelujen suunnittelu, mallintaminen ja toteutus. Olennaista on, että kehittämispainotteisessa työssä yhdistyvät käytännön toteutus ja sen raportointi tutkimusviestinnän keinoin (Vilkkä & Airaksinen 2004, 9.)

Kehittämispainotteiset opinnäytetyöt voidaan jakaa kahteen pääryhmään:

- tuotekehittelyyn eli produktioon, jossa lopputuloksena on uusi konkreettinen tuote tai palvelu
- kehittämishankkeisiin, jossa kehitetään ja kokeillaan uusia toimintamenetelmiä ja työtapoja, yleensä osana isompaa työelämähanketta.

Joskus tuotekehittelyä ja kehittämishanketta voi olla vaikea erottaa eli samassa työssä voi olla molempia piirteitä; esim. laajempaan kehittämishankkeeseen voi sisältyä tuotekehittelyä.

Tuotekehittely

Tuotekehittely (eli produktio) on yleensä kertaluontoinen ja melko lyhytkestoinen prosessi, jonka tarkoituksena on tehdä jokin tuotos tai palvelu tietylle käyttäjäryhmälle ja samalla kehittää työvälineitä käytännön toimintaan. Tuote-

tekehittelyyn kuuluu tuotteen tai palvelun suunnittelu- ja valmistusprosessi, tuotteen kokeilu tai toteutus, arviointi ja mahdollisesti markkinointi.

Tuotekehittelyssä hahmotetaan aluksi opinnäytetyön tavoite ja se, miten työ niveltyy ammatilliseen käytäntöön. Diakin opinnäytetyön tulee edistää ammatillista kasvua, siis myös tuotekehittelyllä tulee olla tämä ulottuvuus. Produktion suunnittelun, toteuttamisen ja reflektoinnin pohjalla tulee olla myös produktion kohdetta ja ammatillisia käytäntöjä koskeva tutkittu tieto.

Varsinainen tuotos voi olla esimerkiksi musiikkiesitys tai -tallenne, video, radio-ohjelma, näytelmä, informaatiopaketti, kirjallinen tai kuvallinen tuotos, portfolio tai kotisivut. Se voi olla esim. käytännön työhön liittyvä ohjeistus tai opastus, kuten perehdyttämisopas, ympäristöohjelma, viestintäsuunnitelma tai turvallisuusohjeistus. Tuote voi olla yksittäinen esine tai palvelu jollekin tietylle käyttäjäryhmälle, esimerkiksi viittomakielinen rukouskirja, opetus-dvd koulujen käyttöön tai virikematto kehitysvammaiselle lapselle.

Tuotekehittelyn tuotos voi olla myös toiminnallinen kokonaisuus, joka on mallinnettu ja tuotteistettu ja joka on siis tarvittaessa siirrettävissä toiseen toimintaympäristöön (esimerkiksi seurakunnan nuorisotyöhön liittyvä leiri, ensiaputoimintapäivien järjestäminen alakoululaisille, teemapäivä uskontojen välisestä dialogista, kevyen musiikin konsertin tulkkaus viittomakielelle) tai se voi olla menetelmä (esimerkiksi laatu järjestelmän soveltaminen ja kehittäminen lastensuojelutyöhön tai vanhusten kuntoisuusmittarin kehittäminen kotona asumisen tukemiseksi).

Viestinnän opinnäytetyössä produktio voi olla esimerkiksi laajempi dokumentaarinen tuotanto tai juttusarja lehteen, radioon, televisioon tai verkkoon, oppimateriaalina tai tiedotuskäytössä palveleva verkkosivusto, CD-rom- tai DVD, mediakasvatuksen kurssi tai järjestön viestintäsuunnitelma.

Tuotekehittelyyn painottuva opinnäytetyö muodostuu varsinaisesta tuotoksesta ja siihen kaikissa tapauksissa liittyvästä kirjallisesta raportista. Työssä toteutetaan jatkuvan dokumentoinnin periaatetta. Siksi opiskelijan on hyvä pitää oppimispäiväkirjaa koko opinnäytetyöprosessin ajan. Oppimispäiväkirjan (ks. luku 4.1) avulla on mahdollista seurata prosessia ja arvioida ratkaisuihin vaikuttaneita tekijöitä. Työn kirjallisen osan rakennetta on kuvattu tarkemmin luvussa 4.6.1.

Kehittämishankkeen tavoitteena on työyhteisön käytäntöjen, palveluiden, tuotteiden yms. kehittäminen tai uuden suunnittelu. Hanke toteutetaan yhteistyössä työyhteisön edustajien kanssa esim. projektimuotoisena. Kehittämishankkeissa sitoudutaan pitkäjänteiseen työskentelyyn. Vastuun ottaminen hankesuunnitelman mahdollisesta laatisemisesta, seuraamisesta ja arvioinnista sekä aikataulun noudattamisesta on osa kehittämishankkeen eettistä työskentelyotetta.

Diakin eri yksiköissä on työyhteisöjen kanssa sovittuja tutkimus- ja kehittämishankkeita, joihin opiskelijoiden opinnäytetyö voi liittyä. Opiskelijat voivat myös osallistua muiden (esim. työelämän edustajien) käynnistämiin hankkeisiin, joista he rajaavat opinnäytetyönsä aiheen.

Kehittämishankkeeseen osallistuessaan opiskelija hahmottaa työyhteisön keskeiset toiminnot ja käytännössä esille nousevat ongelmat sekä tarvittavat muutokset. Opiskelija on mukana toteuttamassa kehittämishankeprosessiin aina kuuluvaa hankkeen arviointia. Hankkeen suunnittelun, toteuttamisen ja reflektoinnin pohjalla tulee olla myös hankkeen kohdetta ja ammatillisia käytäntöjä koskeva tutkittu tieto.

Opinnäytetyö tai ammatillisten erikoistumisopintojen kehittämishanke sisältävät tällöin sekä osallistumisen kehittämistoimintaan että kirjallisen raportin, jonka rakennetta on kuvattu tarkemmin luvussa 4.6.1. Myös kehittämishankkeiden raportointia tukee oppimispäiväkirjan pitäminen (ks. tarkemmin luku 4.1).

3.4 Yhteistyö ja ohjaus opinnäytetyöprosessissa

Opinnäytetyö on pitkäkestoinen prosessi, joka alkaa työn ideoinnista ja päättyy sen julkistamiseen. Opinnäytetyö vaatii tekijältään vastuullisuutta, itsenäistä ajattelua, analysointi- ja perusteluvalmiuksia ja pohdintaa sekä sitoutumista työhön. Opinnäytetyö toteutetaan eri toimijoiden välisenä yhteistyönä: opiskelija ei tee työtään yksin, vaan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Näistä tärkeimpiä ovat opinnäytetyön ohjaaja, työelämän yhteistyökumppani(t) ja muiden opiskelijoiden vertaistuki. Opinnäytetyöprosessin aikana opiskelija voi tarvita ja saada ohjausta ja tukea myös ulkopuolisilta asiantuntijoilta.

Jokaiselle opinnäytetyölle nimetään ohjaaja, joka yleensä on ammattikorkeakoulun opettaja. Lisäksi työllä voi olla toinen ohjaaja, joka voi olla opettaja, työelämän edustaja tai ammattialan asiantuntija. Viimeistään työn valmistumisvaiheessa työlle nimetään myös tarkastaja. Päätös ohjaajasta ja tarkastajasta tehdään yksiköissä sovitulla tavalla. Kun opinnäytetyö liittyy kirkollisen kelpoisuuden saamiseen, ohjaajan tulee olla henkilö, joka osaa arvioida näitä erityiskriteereitä jo työn alkuvaiheessa. Viittomakielen tulkin ohjelmassa kaikilla on yksi yhteinen ohjaaja ja toisen ohjaajan valitsee opiskelija.

Ohjaajan tehtävänä on tukea alkuvaiheessa aiheen ja tavoitteiden selkiyttämässä ja rajaamisessa sekä opinnäytetyön suunnitelman laatimisessa. Opinnäytetyöprosessin kuluessa menetelmällisten ja sisällöllisten ratkaisuvaihtoehtojen punnitseminen on syytä käydä läpi ohjaavan opettajan kanssa. Jokainen valinta ja ratkaisut vaikuttavat seuraavaan vaiheeseen ja edellyttävät perusteluja ja usein myös ohjausta. Opinnäytetyön loppuvaiheessa ohjaajan tehtävä on tukea raportin työstämistä valmiiksi kommentoimalla työtä. Työn arviointi, arvosanan antaminen ja lausunnon kirjoittaminen tapahtuvat ohjaajan ja *tarkastajan* yhteistyönä.

Opinnäytetyön etenemisen kannalta on tärkeää, että opiskelija käy ohjauksessa työskentelyprosessin kaikissa vaiheissa. Ohjauksen hakeminen on opiskelijan vastuulla. Ohjauskeskusteluista sovitaan ja ohjaajalle toimitetaan käsiteltävät kysymykset ja kirjallinen materiaali aina etukäteen.

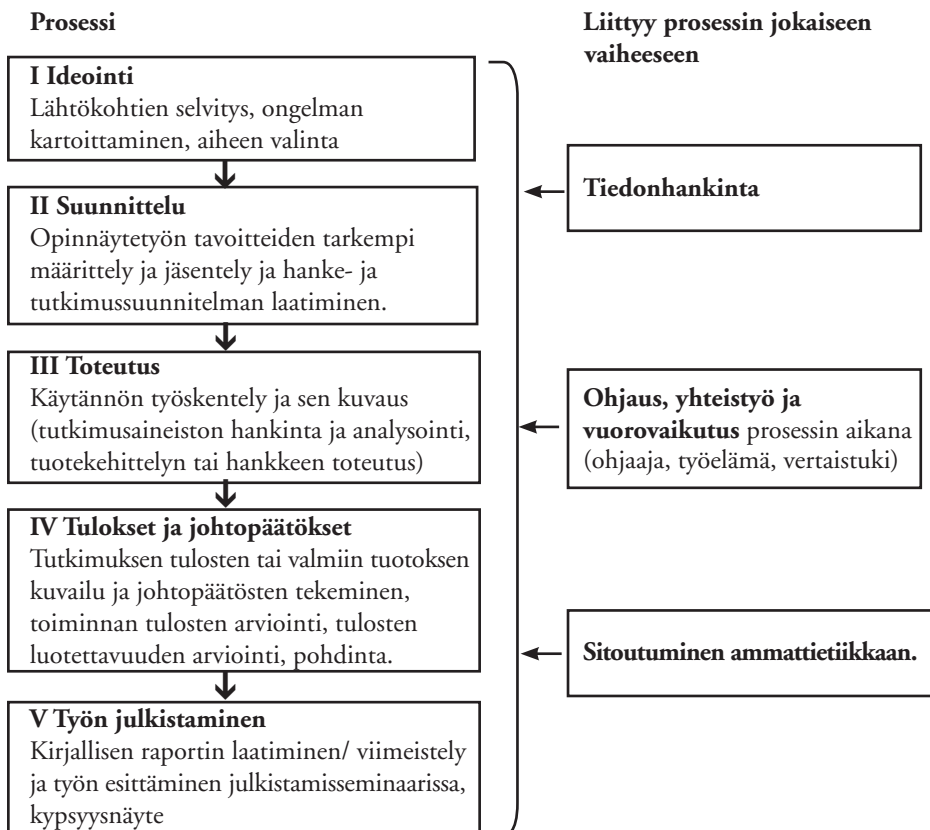
Koska ammattikorkeakoulun opinnäytetyöt ovat työelämälähtöisiä, liittyy useimpiin töihin kiinteä *yhteistyö työelämän edustajien kanssa*. Työelämän edustaja antaa asiantuntija-apua työhön, sillä hän kykenee laajentamaan opiskelijan näkemystä tutkittavasta ilmiöstä ja avaamaan aihepiiriin uusia näkökulmia. Yhteistyön laajuus voi vaihdella: työllä voi olla erikseen nimetty työelämäohjaaja ja/tai yhteistyöstä on tehty kirjallinen sopimus työyhteisön kanssa (ks. 4.3.4). Lisäksi erityisesti tutkimuspainotteisiin töihin kuuluu yleensä tutkimusluvan kysyminen työyhteisöstä, mutta yhteistyö voi olla myös epävirallisempaa: tapaamisia, keskusteluja jne. Yhteistyö ja yhteydenpito on aina opiskelijan vastuulla riippumatta siitä, onko työelämän kanssa tehty kirjallista sopimusta opinnäyteyhteistyöstä vai ei. Jos työelämän edustaja on nimetty työn ohjaajaksi, Diakin oman opettajakunnan ensisijaisena tehtävänä on vastata opinnäytetyön teoreettis-menetelmällisestä ohjauksesta ja arvioinnista.

Vertaistuen merkitys korostuu pitkäjänteisessä opinnäytetyöprosessissa. Vertaistukea opiskelija saa erikseen nimetyltä opiskelijaopponentilta ja/tai ohjaajakohtaisissa yhteisissä ohjaustilanteissa ja seminaareissa, kun opinnäytetyötä esitellään sen eri vaiheissa ja siitä annetaan palautetta (ks. myös luku 4.7). Esittelytilaisuudet tai seminaarit voidaan toteuttaa esimerkiksi aiheen mukaisissa ryhmissä tai ammatillisen opintokokonaisuuden opiskelijaryhmänä. Opinnäytetyön julkistamistilaisuuteen osallistuu myös vielä opinnäytetyötään tekeviä tai sitä aloittavia opiskelijoita, jotka voivat tällöin toimia vertaisarvioijina.

4 OPINNÄYTETYÖ TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISPROSESSINA

4.1 Tutkimus- ja kehittämisprosessin yleiskuvaus

Opinnäytetyöprosessi etenee pääkohdiltaan yleisen tutkimus- ja kehittämisprosessin mukaisesti riippumatta siitä, minkä muotoisena (tutkimus- vai kehittämisspaineinen) työ toteutetaan. Näin opinnäytetyöprosessin vaiheet voidaan ryhmitellä kuvion 2 mukaisesti:

KUVIO 2. Tutkimus- ja kehittämisprosessi

Prosessi siis etenee ideoinnin ja suunnittelun kautta käytännön toteutukseen ja lopuksi tuloksiin ja niiden julkistamiseen. Työn julkistamiseen liittyy mm. kypsyysnäyte, joka osoittaa perehtyneisyyttä alaan ja suomen kielen taitoa (ks. 4.6.3). Kaikissa prosessin vaiheissa tarvitaan lisäksi tiedonhankintaa, yhteistyötä ohjaajan, työelämän ja muiden sidosryhmien kanssa sekä sitoutumista ammattieteen maailmaan. Näitä asioita tarkasteltiin jo aiemmin 1.4, 3.4 ja 1.2.

Opiskelijan on hyvä pitää koko opinnäytetyöprosessin ajan *oppimispäiväkirjaa*, joka toimii ajattelun ja oppimisen jäsentäjänä ja itsearvioinnin välineenä. Oppimispäiväkirjan pito kannustaa opiskelijaa opinnäyteprosessin jäsentämiseen, pohdiskelemaan ja kriittiseen otteeseen ja oman oppimisen arviointiin. Päiväkirja tukee myös kirjallisen raportin laatimisessa, tehtyjen ratkaisujen perusteluissa ja tavoitteiden saavuttamisen arvioinnissa.

4.2 Ideointi

Opiskelija valitsee opinnäytetyön aiheensa yhteistyössä opettajien, työelämän edustajien ja/tai asiakkaiden kanssa. Diakista valmistuvien opinnäytetöiden tavoitteet on esitelty luvussa 3.1. Opinnäytetyön ideointi kannattaa aloittaa hyvissä ajoin, mieluiten jo opintojen alkupuolella. Perus- ja ammattiopintojen aikana tehtävät kirjalliset työt, harjoittelu ja muut opiskeluun liittyvät työelämäyhteydet antavat pohjaa opinnäytetyön teeman valinnalle: mikä on se työelämän ongelma tai aihealue, josta opiskelija haluaa syventää tietoaan ja osaamistaan.

Ideoinnissa hyödynnetään tiedonhankintataitoja (ks. luku 1.4) ja luetaan aihealueeseen liittyvää kirjallisuutta ja tutkimuksia, jotka auttavat idean konkretisoinnissa ja rajaamisessa. Opinnäytetyön aiheen ideoinnissa on olennaista

- työn tarpeen selvitys
- aiheen merkittävyys alan asiantuntijuuden, ammatillisen kasvun ja ammattikäytäntöjen kehittämisen näkökulmasta
- perustelujen ja valintojen yhteys Diakin opinnäytetöiden tavoitteisiin (ks. luku 3.1)
- aiheen rajaus aikaisemman tiedon ja tutkimuksen perusteella
- perustelujen ja valintojen eettisyys

- omintakeisuus, innovatiivisuus ja uutuusarvo.

Opiskelija laatii opinnäytetyön ideapaperin, joka sisältää seuraavat tiedot:

Opinnäytetyön ideapaperi: aiheen valitseminen ja alustava työskentelysuunnitelma

Päiväys: _____

Opiskelija: _____

- 1. Työn aihepiiri, johon haluat suuntautua**
- 2. Työn tarkoitus ja tarpeellisuus (työn tavoitteet)**
- 3. Tutkimusongelma/kehittämistehtävä/produktion muoto ja näkökulma** (Mitä pyrit kuvaamaan, selvittämään, ymmärtämään, kehittämään? Mille medialle teet produktion?)
- 4. Opinnäytetyön toteutusympäristö/t, työyhteisöt, yhteistyökumppanit**
Mikä valitsemassasi aiheessa kiinnostaa sinua? Miten olet päätenyt kyseiseen aihepiiriin?
- 5. Alustava työskentelysuunnitelma aikatauluineen**

Opinnäytetyön ideapaperi jätetään toimipaikan ohjeistuksen mukaisesti nimetylle henkilölle, ja sen jälkeen opiskelija saa tiedon opinnäytetyönsä ohjaajasta/ohjaajista. Opinnäytetyöideaa käsitellään ja opinnäytetyötä työstetään Opinnäytetyö- tai Tutkimus ja kehittäminen -opinnoissa ja toimipaikoittain sovitussa erityyppisissä seminaareissa.

4.3 Aiheen rajaus ja opinnäytetyön suunnitelma

4.3.1 Aiheen rajaus ja suunnitelman merkitys

Opinnäytetyön idea on usein vielä melko selkiytymätön ja liian laaja. Alan kirjallisuuteen perehtymällä sekä työelämäyhteyksiä ja ohjausta hyödyntämällä on tärkeää rajata aihe niin, että opinnäytetyö voidaan käytännössä toteuttaa ja samalla säilyttää sen merkityksellisyys. Opinnäytetyössä kuvattavalla yhteydellä aiempaan tietoon rakennetaan tietoperusta eli työn teoreet-

tiset lähtökohdat.

Teoreettisten lähtökohtien tarkoitus on auttaa uuden tiedon etsinnässä, kerätyn tiedon jäsentämisessä ja olennaisen esiin tuomisessa. Käsitteiden määrittely auttaa ymmärtämään käsiteltäviä asioita yksiselitteisesti. Keskeiset käsitteet rajataan, niitä täsmennetään, niiden merkityssisältö kuvataan ja myös rinnakkaiskäsitteiden välisiä suhteita arvioidaan. Määrittely edellyttää perehtymistä kirjallisuuteen ja alan muuhun aineistoon sekä käsitteiden täsmällistä ja johdonmukaista käyttämistä.

Tutkimus- tai kehittämissuunnitelmassa konkretisoidaan opinnäytetyön idea toimintaohjelmaksi. Suunnitelman tarkoituksena on ohjata tutkimuksen, tuotekehittelyn tai hankkeen toteutusta, sitoutumista valittuun tehtävään, ajan käyttöä ja myös esim. lupahakemuksia. Suunnitelman laatimiseksi on keskeistä pohtia seuraavia seikkoja:

- taustamateriaalien käyttökelpoisuus, ajankohtaisuus ja kattavuus (ks. luku 1.4)
- peruskäsitteiden määrittelyn ja käytön selkeys ja johdonmukaisuus
- tavoitteiden tai tutkimusongelmien hahmottamisen, muotoilun ja rajauksen selkeys
- aiheen ja sisällön vastaavuus sekä kokonaisuuden johdonmukaisuus.

Tutkimus- tai kehittämissuunnitelma laaditaan ja esitetään viimeistään opintojakson Tutkimus ja kehittäminen 2 aikana (ennen 2010 aloittaneet opintojakson Opinnäytetyö ja tutkimusmenetelmät 2 aikana). Viestinnän koulutusohjelmassa kehittämis- tai tutkimussuunnitelma sekä mahdollisen tuoteosan (produktion) synopsis laaditaan ja esitetään Opinnäyteprosessin perusteet -opintojakson aikana. Opiskelijat saavat ohjeistuksen tuoteosan synopsiskeen opintojakson alussa. Viittomakielen tulkin koulutusohjelmassa suunnitelma laaditaan OT4 (Tutkimusmenetelmät) -kokonaisuuden aikana.

4.3.2 Tutkimuspainotteisen työn suunnitelma

Tutkimuspainotteisen opinnäytetyön suunnitelman jäsenitys on seuraava:

1 Johdanto ja tausta

Aiheen esittely. Millainen tarve työlle on? Miksi juuri tämä teema-alue on ajankohtainen ammattialalla? Miten se liittyy opiskelijan ammatilliseen kehittymiseen?

2 Tutkimuksen teoreettiset lähtökohdat eli tietoperusta

Mitkä ovat keskeisimmät teorian tiedon lähteet (ks. tiedonhankintasuunnitelma)? Mikä on tutkimuksen teoreettinen lähestymistapa? Aiheesta tehtyjen aikaisempien tutkimuksien esittely (tutkija, tutkimuskysymykset, menetelmä, tärkeimmät tulokset ja pohdintaa). Vertaillaan ja pohditaan, miten käsitteitä on määritelty aikaisemmissä asioita käsittelevissä tutkimuksissa? Mitkä ovat tämän työn keskeiset käsitteet?

2 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Mikä on tutkimuksen tarkoitus? Halutaanko kartoittaa, kuvailla, selittää, ennustaa? Rajataan ja määritellään tutkimusongelmat mahdollisimman selkeiksi ja konkreettisiksi kysymyksiksi. Mitä tavoitteita saavutetaan tutkimalla juuri näitä kysymyksiä? Miksi ne tavoitteet ovat tärkeitä?

3 Tutkimusympäristö, aineiston keruu- ja analyysimenetelmät

Mikä on tutkimuksen kohderyhmä eli mistä tai keneltä aineisto kerätään? Mitä lupia tarvitaan? Millä menetelmillä ja miksi juuri näillä menetelmillä parhaiten saadaan vastauksia tutkimuskysymyksiin? Miten aineisto aiotaan analysoida?

4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Millaisia luotettavuuteen ja eettisyyteen liittyviä seikkoja työssä pitää ottaa huomioon?

5 Tutkimuksen aikataulu ja kustannukset

Tutkimuksen etenemisen vaiheet aikatauluineen; mahdollisten kustannusten arviointi.

6 Raportointi ja julkistaminen

Miten työ raportoidaan ja julkistetaan?

4.3.3 Kehittämispainotteisen opinnäytetyön suunnitelma (hankesuunnitelma)

Kehittämispainotteisen (tuotekehittely, kehittämishanke) työn suunnitelma sisältää seuraavat osat:

1 Työn lähtökohdat ja yhteistyötahot

Lähtökohtatilanteen kuvaus, kehitystarpeiden kuvaus, työn liittyminen opiskelijan ammatilliseen kehittymiseen ja mahdollisiin laajempiin kehittämishankkeisiin. Ketkä ovat mukana hankkeessa? Mahdollinen organisaatiokaavio. Mitkä ovat hankkeen kohderyhmät ja hyödynsaajat?

2 Työn teoreettiset lähtökohdat

Millainen tietoperusta ja teoreettinen ajattelu hankkeen taustalla on? Mitkä ovat keskeiset käsitteet? Millaisia aihepiiriin liittyviä tutkimuksia tai muita hankkeita on toteutettu?

3 Tavoitteet

Hankkeen tavoitteet sekä lyhyemmällä että pitemmällä aikavälillä.

4 Hankkeen toteutus ja mahdolliset riskit

Miten hanke toteutetaan käytännössä (toiminta- ja työskentelytavat, käytettävät menetelmät)? Mitkä ovat hankkeen mahdolliset riskit? Miten hankkeen toimintaa seurataan, arvioidaan ja reflektoidaan? Millaisia luotettavuuteen ja eettisyyteen liittyviä seikkoja työssä pitää ottaa huomioon?

5 Aikataulu ja resurssit

Tärkeimmät toimenpiteet alustavine aikatauluineen, henkilöt ja heidän työnjakonsa, materiaalit, laitteet, tarvikkeet, mahdollinen budjetti

6 Raportointi, ja julkistaminen

Miten hanke raportoidaan ja julkistetaan?

4.3.4 Työelämän yhteistyö: sopimukset, tutkimuslupa, hankeistettu opinnäytetyö

Jos kyseessä on työelämästä saatu toimeksianto, laaditaan **sopimus opinnäytetyöh-teistyöstä**. Taulukossa 2 on sopimusmalli, joka on saatavilla Diakin opiskelijaintrasta. Sopimuksen solmimisen yhteydessä neuvotellaan myös työn julkisuudesta.

TAULUKKO 2. Sopimus opinnäyteyhteistyöstä

1. Toimeksiantaja	Virasto/laitos/yksikkö	Yhteyshenkilö ja työelämäohjaaja
	Lähiosoite	Puh.
	Postitoimipaikka	s-posti
2. Opiskelija(t)	Sukunimi	Etunimet
	Lähiosoite	Puh. / s-posti
	Sukunimi	Etunimet
	Lähiosoite	Puh. / s-posti
	Diakin yksikkö	Työn ohjaaja Diakissa
	Tutkintonimike, johon tähtää	Opinnäytteen nimi
3. Sopimuksen kohde	Opinnäytetyö suoritetaan tämän sopimuksen liitteenä olevan suunnitelman ja mahdollisen tutkimusluvan mukaisesti. Opiskelijalla on oikeus tehdä aineistosta opinnäytetyö ja julkaista työn valmistuttua opinnäytetyössä esitetyistä tiedoista artikkeleita.	
4. Opiskelija sitoutuu	<ul style="list-style-type: none"> - vaihtolovelvollisuuden käyttämään toimeksiantajalta saamaansa aineistoa vain edellä mainittuun tarkoitukseen - olemaan luovuttamatta ja julkaisematta aineistosta yksilöityjä tai yksilöitävissä olevia tietoja. - toimittamaan valmiin opinnäytetyö toimeksiantajalle ja mahdollisuuksien mukaan esittelemään opinnäytetyön tuloksia toimeksiantajalle - Tämä sitoumus on voimassa opinnäytteen valmistuttuakin. 	
5. Toimeksiantaja sitoutuu	<ul style="list-style-type: none"> - mahdollistamaan aineiston hankinnan - sitoutuu opastamaan opinnäytteeseen liittyvissä ammatillisissa kysymyksissä maksamaan opinnäytteestä aiheutuvia kustannuksia mahdollisen erillisen sopimuksen mukaisesti 	
6. Opinnäytesopimuksen purkaminen	Toimeksiantaja voi purkaa opinnäytesopimuksen, mikäli opinnäytetyö keskeytyy opiskelijasta johtuvasta syystä. Opiskelija voi purkaa sopimuksen, mikäli opinnäytetyön tekeminen on mahdotonta aineiston saannin ehtyessä tai muusta pakottavasta syystä. Jos opinnäytesopimus purkautuu, opinnäyteaineisto palautetaan toimeksiantajalle.	
	Tätä sopimusta on tehty kolme samansisältöistä kappaletta, yksi toimeksiantajalle, yksi opiskelijalle ja yksi Diakonia-ammattikorkeakoululle.	
	kuun	p:nä 20
	Toimeksiantajan edustaja:	Opiskelija
Liitteet	lkm. ja otsakkeet	

On huomattava, että riippumatta toimeksiannosta useimmiten tarvitaan **tutkimuslupa** työyhteisöltä (ks. luku 1.2.2). Tällöin opiskelijan tulee sopia luvan anomisesta myös ohjaavan opettajan kanssa. Työn tekijän tulee selvittää ennen luvan anomista myös kyseisen työyhteisön anomiskäytäntö. Lupa-anomus laaditaan vakioasettelumallia (ks. Diakin opiskelijaintra) käyttäen ja siinä on mainittava työn tekijä ja ammattikorkeakoulu, työn ohjaaja, työn aihe, tarkoitus ja tavoitteet, perustelut tutkimusluvan saamiseksi, selvitys tietojen luottamuksellisesta käsittelystä sekä työn tekijöiden yhteystiedot allekirjoituksineen.

Ammattikorkeakoulujen opetuksen tulee olla mahdollisimman läheisessä yhteydessä työelämään. Yhtenä mittarina tästä ovat ns. **hankkeistetut opin- näytetyöt**. Hankkeistetuksi opinnäytetyö katsotaan, jos seuraavista ehdoista yksikin täyttyy:

- Työelämä maksaa joko Diakille tai opiskelijalle työn tekemisestä
- Opinnäytetyölle on nimetty ohjaajaksi työelämän edustaja
- Työyhteisön on alusta lähtien tarkoitus hyödyntää opinnäytetyön tuloksia omassa toiminnassaan, ja tästä on kirjallisesti sovittu ennen opinnäyte työn käytännön toteutusta.

4.4 Opinnäytetyön käytännön toteutus

Opinnäytetyösuunnitelman hyväksymisen jälkeen alkaa opinnäytetyön käytännön toteutus: tietoperustan rakentaminen eli tausta-aineiston, teoria-tiedon kartuttaminen ja täydentäminen, materiaalin ja tutkimusaineiston hankinta ja analysointi, toiminnallisen työn käytännön toteutus ja arviointi. Tällöin on keskeistä

- tiedonhankintataitojen soveltaminen ja kartuttaminen
- ongelmaratkaisuprosessi, eettinen ja kriittinen asioiden käsittely, tehtyjen ratkaisujen perustelut ja arviointi
- yhteydet ja neuvottelut yhteistyökumppanien kanssa
- kohderyhmän kartoitus.

Lisäksi empiirisen tutkimuksen toteutuksessa on muistettava mm.

- mahdollinen tutkimuslupa (ks. luku 4.3.4)
- aineiston keruu
- aineiston analyysi ja metodin arviointi
- tutkimuksen toteutuksen kuvaus sekä tehtyjen ratkaisujen perustelut
- tulosten raportointia.

Kehittämispainotteisessa työskentelyssä on lisäksi olennaista

- työn aiheen, muodon ja prosessin suunnittelu
- käsikirjoittaminen tai tuotteen suunnittelu
- tiimin tai tuotantoryhmän kokoaminen, laitteiston ja ohjelmien hallinta
- toiminnan organisointi ja materiaalin (esim. kuvaus) kokoaminen
- toteutus / kirjoittaminen / editointi.

On muistettava, että kunnollisen kehittämistyönkin on noudatettava tutkimuksen logiikkaa: työn on pohjauduttava aiempaan tietämykseen, sen on tähdättävä uuden tuotteen tai toiminnan luomiseen ja se on toteutettava systemaattisesti ja metodisesti oikein. (Kainulainen 2004, 64.)

Opinnäytetyöskentelyä tukevat ohjaajat ja yhteistyökumppanit, opiskelijan aiemmat ammatilliset opinnot ja metodiopinnot sekä englannin kielen ja tieteellisen kirjoittamisen opinnot. Tiedonhankinta kuuluu olennaisena osana tähänkin vaiheeseen. Opinnäytetyön oppimispäiväkirjan pito edistää työskentelyprosessin jäsentämistä, toteutuksen seuranta ja itsearviointia.

4.5 Tulokset, johtopäätökset ja pohdinta

Opinnäytetyön tuloksena saadaan uusia toimintamalleja, palveluja, tuotteita tai tutkittua tietoa. Pelkkä tulosten tai tuotoksen kuvailu ei riitä, vaan tuloksia (tai tuotosta ja siitä saatua palautetta) myös tulkitaan ja tehdään niistä johtopäätöksiä. Myös tutkimuksen validiutta ja reliabiliteettia kannattaa pohtia. Tarkoituksena on nostaa esille työn tuloksena saadut olennaiset seikat ja pohtia, kuinka hyvin ne vastasivat työn alkuperäistä tavoitetta. Tuloksia voidaan vertailla muualla samasta aiheesta saatuihin tuloksiin. Tässä näkyy opinnäytetyön tekijän oma ajattelu. Tarkastelussa on olennaista

- tulosten luotettavuus, jota tarkastellaan toteutetun opinnäytetyön prosessin näkökulmasta
- tulosten ja johtopäätösten vastaavuus opinnäytetyön lähtökohtiin ja ongelmiin
- työn omaperäisyys ja innovatiivisuus
- merkittävien tulosten selkeä esiin nostaminen
- tulosten sijoittaminen yhteyksiinsä ja niiden vertailu aikaisempiin tutkimustuloksiin
- tulosten hyödynnettävyys, merkitys ja nivoutuminen ammatilliseen kasvuun ja työelämään
- oma ajattelu, eettisyys, kriittisyys ja itsearviointi.

4.6 Julkistaminen

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyöt antavat tietoa useista tutkimus- ja kehittämishankkeista ja näistä töistä oleellista on tarkastella tekijän kuvausta työn luotettavuudesta tai prosessikuvauksesta (kehittämishanke, tuote), joka on tärkeä perusta työn tulosten uskottavuudelle ja siirrettävyydelle.

Opinnäytteet ovat julkisia (Opetusministeriö 2004). Opinnäytetyön tulokset on tarkoitettu edelleen hyödynnettäviksi, ja siksi julkistaminen on olennainen osa tutkivan ammattikäytännön prosessia ja myös arviointia.

Opinnäytetyön julkistamiseen kuuluu kirjallisen raportin laatiminen, työn esitarkastukseen jättäminen sekä työn esittely julkistamisseminaarissa ja mahdollisesti työyhteisössä. Sen jälkeen kirjallinen raportti palautetaan sidottuna kirjastoon sekä talletetaan pdf-muodossa ammattikorkeakoulujen yhteiseen Theseus-tietokantaan. Julkistamiseen liittyy myös kypsyysnäyte.

4.6.1 Raportin kirjoittaminen

Opinnäytetyöhön kuuluu aina kirjallinen raportti, jonka tekstin tulee olla hyvää suomen kieltä ja tulosten selvästi esitettyjä ja käytäntöön sovellettavia. Jos opinnäyte koskee jotain työyhteisöä tai vastaavaa, varsinaisessa arvosteltavassa ja julkaistavassa työssä ei saa olla luottamuksellista tietoa. Raportin rakenne on hieman erilainen tutkimuspainotteisissa ja kehittämispainotteisissa töissä.

Tutkimuspainotteisen opinnäytetyön kirjallisessa raportissa kuvataan tutkimusprosessi ja julkaistaan tulokset. Raportista tulee ilmetä

- tutkimuksen tausta ja lähtökohdat
- tutkimuksen suhde ammatillisiin käytäntöihin ja teorioihin sekä näitä koskeviin aikaisempiin tutkimustuloksiin (tietoperusta/ teoreettiset lähtökohdat)
- keskeisten käsitteiden määrittely
- tarkoitus, tavoitteet, tutkimusongelma
- tutkimusympäristö, tutkimuksen kohderyhmä
- aineiston keruu- ja analysointimenetelmät, tutkimusprosessin kuvaus
- aineiston analyysi, tutkimustulokset
- johtopäätökset, tutkimuksen toteutuksen, luotettavuuden ja tulosten arviointia.

Kehittämispainotteisissa töissä raportin rakenne riippuu työn luonteesta Tuotekehittelyn (produktion) kirjallisesta osasta tulee ilmetä:

- produktion tarkoitus ja tavoitteet
- produktion suhde ammatillisiin käytäntöihin ja teorioihin sekä näitä koskeviin aikaisempiin tutkimustuloksiin
- keskeisten käsitteiden määrittely
- toimintaympäristö ja asiakasryhmä (asiakasanalyysi)
- työskentelyprosessin suunnitelma, kuvaus ja arviointi sekä
- produktiosta saatu palaute, arviointi ja sovellettavuus työelämään ja reflektointi suhteessa tutkittuun tietoon.

Kehittämishankkeen raportista tulee ilmetä

- hankkeen tarkoitus ja tavoitteet
- hankkeen suhde ammatillisiin käytäntöihin ja teorioihin sekä näitä koskeviin aikaisempiin tutkimustuloksiin
- keskeisten käsitteiden määrittely
- toimintaympäristö ja asiakasryhmä
- työskentelyprosessin suunnitelma, työskentelyn kuvaus ja arviointi sekä
- toteutuksen tulosten arviointi suhteessa ammattikäytäntöihin ja tutkittuun tietoon ja sovellettavuus työelämään (johtopäätökset).

Kirjallisen raportin laatiminen aloitetaan heti suunnitelman hyväksymisen jälkeen ja sitä rakennetaan koko opinnäytetyön toteutuksen ajan. Apuna käytetään opinnäytetyöpäiväkirjaa. On tärkeää merkitä muistiin kaikki käytetyt lähteet mahdollisimman tarkasti jo itse prosessin aikana (ks. luku 1.4.3). Raportissa on olennaista

- kirjallisen raportin muoto, ulkoasu ja tekstin sujuvuus
- työn rakenteen ja jäsentelyn selkeys ja johdonmukaisuus, joka näkyy myös koko työn nimessä sekä lukujen otsikoinnissa (työn nimi tulee näkyviin tutkintotodistukseen)
- lähteiden merkitseminen.

Diakissa käytetään kirjallisissa töissä ja opinnäytetöissä osan 2 kirjallista työtä koskevaa ohjeistoa, jossa kuvataan raportin rakenne, ulkoasu ja mm. lähdemerkinnät. Kirjallisissa töissä voidaan käyttää myös kuvan ja tekstin vuoropuhelua, käsitekarttoja, portfolioita ja muita kirjallisia muotoja kulloisenkin tehtävän mukaan. Ammatillisten erikoistumisopintojen kehittämishankkeissa ohjeistoa käytetään soveltuvin osin. Tarkempia ohjeita kirjallisten töiden ulkoasusta on esimerkiksi teoksessa Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009, Tutki ja kirjoita (15., uudistettu painos). Ammatillisen äidinkielen oppaaksi suositellaan teosta Husu, Mirja; Tarkomaa, Elise & Vuorijärvi, Aino 2008, Ammattisuomen käsikirja. Hankkeeseen liittyvän opinnäytetyön raportoinnin tueksi sopii teos Lambert, Pirjo & Vanhanen-Nuutinen, Liisa (toim.) 2010, Hankekirjoittaminen – Välineitä hanketoimintaan ja opinnäytetyöhön.

4.6.2 Esitarkastus, julkistamisseminaari ja valmiin opinnäytetyön luovuttaminen

Opinnäytetyöt jätetään esitarkastukseen ja valmis työ luovutetaan erillisen aikataulun mukaan, joka on nähtävillä Diakin opinto-oppaassa. Tutkintoon johtavassa koulutuksessa opinnäytetyö jätetään määräpäivään mennessä esitarkastukseen, myös sähköisessä muodossa. Kahden viikon kuluessa esitarkastukseen jätöstä opinnäytetyö käsitellään julkistamisseminaarissa (viestinnän koulutusohjelmassa opponointiseminaarissa, ks. tuonnempana tässä luvussa). Opiskelija esittelee seminaarissa työnsä, saa palautteen vertaisarvioijalta (ks. luku 4.7.1), työn ohjaavalta opettajalta, mahdolliselta työelämäohjaajalta sekä läsnä olevalta yleisöltä. Julkistamisseminaarit ovat avoimia.

Julkistamisseminaarissa opiskelija osoittaa ammattialansa asiantuntijuutta ja kykyä perustella tekemiään ratkaisuja ja tiedottaa valmistuneesta työstä. Samalla hänelle tarjoutuu mahdollisuus ammatissaan tarvittavan esiintymistaidon, viestinnän eri keinojen tai aikuiskouluttajan taitojen käyttämiseen. Seminaarissa on keskeistä

- väliseen, muodon ja viestin yhteensopivuus
- toteutuksen kommunikoivuus
- työn esittäminen monipuolisin keinoin
- argumentointitaitojen käyttäminen
- produktion esteettisyys, muodon ja tekniikan hallinta
- sisällön ja merkityksen hallinta.

Julkistamisseminaarin jälkeen opiskelija muokkaa opinnäytetyötään saamansa palautteen mukaan. Valmiista työstä opiskelija palauttaa annettuun päivämäärään mennessä yhden arkistokappaleen sidottuna sekä tallentaa työn pdf-muodossa ammattikorkeakoulujen yhteiseen Theseus-opinnäytetietokantaan. Myös mahdollisesta tuoteosasta jätetään yksi kopio arkistoitavaksi. Tallentaessaan opinnäytettä opinnäytetietokantaan opiskelija antaa luvan opinnäytetyön kirjallisen raportin julkaisemisesta ja jakelusta. Julkaisulupa on Theseus-tietokannan tallennussivulla. Valmiista työstä palauteaan myös yksi kappale työn ohjaajalle ja toinen tarkastajalle.

Viestinnän koulutusohjelmassa ja viittomakielentulkin koulutusohjelmassa luovutus tapahtuu seuraavasti: Kahden viikon kuluessa esitarkastukseen jätöstä opinnäytetyö käsitellään opponointiseminaarissa, jossa opiskelija saa

palautetta opponentilta sekä vertaisryhmältä. Lisäksi opiskelija saa henkilökohtaisessa tapaamisessa palautetta opinnäyteohjaajalta ja kielen ja muotoseikkojen osalta äidinkielen opettajalta. Opponointiseminaarin jälkeen opiskelija muokkaa opinnäytetyötään saamansa palautteen mukaan. Valmiista työstä opiskelija palauttaa annettuun päivämäärään mennessä ohjaavalle opettajalle yhden arkistokappaleen sidottuna sekä tallentaa työn pdf-muodossa Theseus-tietokantaan. Myös mahdollisesta tuoteosasta jätetään yksi kopia arkistoitavaksi. Opiskelija esittelee valmiin työn julkistamisseminaarissa, joka on yleisölle avoin tilaisuus.

Tarkemmat ohjeet pdf-muotoon muuttamisesta ja tietokantaan tallentamisesta ovat opiskelijaintrassa (Vopa). Ohjeet valmiin opinnäytetyön arkistokappaleen sidontajärjestelyistä ja palautuspaikasta annetaan toimipaikka-kohtaisesti. Diakissa käytetään yhtenäisiä opinnäytetyön kansia, joiden värit ilmaisevat, mistä opinnäytetyöstä on kyse:

Lila: Ammattikorkeakoulututkintoon johtava koulutus

Oranssi: Ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Vihreä: Ammatilliset erikoistumisopinnot

Opinnäytetyöraportti luovutetaan myös sille yhteisölle, jonka kehittämistä raportin tulokset edistävät ja joka on ollut mukana opinnäytetyössä, mikäli näin on sovittu. Valmiita ja arvioituja opinnäytetöitä voidaan julkistaa toimipaikoittain järjestettävissä tutkimus-, aluekehitys- tai muissa avoimissa seminaareissa. Julkistamiseen voi liittyä myös artikkelin julkaiseminen josakin alan lehdessä. Osa julkistamista voi olla esimerkiksi video- tai musiikkiesitys tai valokuvanäyttely.

Ammatillisen erikoistumiskoulutuksen kehittämishankkeen raportti toimitetaan ohjaavalle opettajalle sopimuksen mukaan.

4.6.3 Kypsyysnäyte

Ammattikorkeakoulua varten opiskelijan on kirjoitettava opinnäytetyönsä alalta kypsyysnäyte, joka osoittaa perehtyneisyyttä alaan ja suomen kielen taitoa. Tutkintolautakunta päättää kypsyysnäytteestä silloin, kun opiskelijalta ei vaadita tutkintosäännössä tarkoitettua kielitaitoa. (Asetus ammattikorkeakouluopinnoista 256/1995).

Kypsyysnäyte kirjoitetaan valvotussa 120 minuuttia kestävässä tilaisuudes-

sa yhdestä ohjaajan antamasta aiheesta opinnäytetyön alueelta sen jälkeen, kun opinnäytetyö on jätetty lopullisesti tarkastettavaksi. Kypsyysnäytteessä kirjoitettavan esseen tulee osoittaa kirjoittajan syventyneen opinnäytetyönsä sisältöalueeseen. Kypsyysnäytteessä opinnäytetyön laatija osoittaa hallitsevansa sisällöllisesti, menetelmällisesti ja kielellisesti sen asiakokonaisuuden, josta hän on opinnäytetyönsä laatinut. Vastauksen tulee olla johdonmukainen ja rakentua siten, että se sisältää johdannon, käsittelyosan ja loppukappaleen, jossa langat punotaan yhteen. Ylempien ammattikorkeakoulututkintojen kypsyysnäyte on muodoltaan lehdistötiedote.

Kypsyysnäyte arvioidaan hyväksytyksi tai hylättyksi -periaatteella. Sisällön arvioi opinnäytetyön ohjaava opettaja. Esseen ulko- ja kieliasun arvioi suomen kielen opettaja.

4.7 Arviointi

Arviointi kuuluu koko opinnäytetyöprosessiin. Sen tehtävänä on ohjata opiskelijaa kokonaisuuden hahmottamisessa, valintojen tekemisessä ja perusteluisissa. Lisäksi arviointi ohjaa ja innostaa eteenpäin omien luovien ratkaisujen löytämisessä ja pitkäjänteisessä ammatillisessa kasvuprosessissa.

Opinnäytetyötä ja -prosessia arvioidaan Diakissa liitteissä 1 ja 2 esiteltävien ammattikorkeakoulun perustutkinnon ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyön arviointikriteerien sekä ammatillisten erikoistumisopintojen kehittämistöiden arviointikriteerien mukaisesti. Arviointikriteerejä käytetään itsearvioinnissa sekä ohjaajan, vertaisarvioijan ja tarkastajan työvälineenä opinnäytetyöprosessin eri vaiheissa sekä lopullista tutkintotodistuksen arvosanaa päätettäessä. Opinnäytetyölle esitetään sitä arvosanaa, jonka kuvaus keskeisiltä osin – ei välttämättä kaikilta osin – on tunnistettavissa työssä.

Opinnäytetyöprosessissa itsearviointi ja vertaisarviointi sekä ohjaajan ja työelämän edustajan antama arviointi ja palaute ovat ammatillisen kehittymisen kannalta välttämättömiä. Vertaisarviointiin kuuluu oleellisena osana opponointi. Ohjaavien opettajien ja työelämän edustajien asiantuntija-arviointi takaa laajemmalle yleisölle tiedon työn laadusta.

4.7.1 Vertaisarviointi

Jokaiselle työlle nimetään vertaisarvioija eli opponentti. Arvioijana toimiminen on osa tutkivan ammatikäytännön kehittämistä, ja siksi arvioinnis-

sa kiinnitetään huomiota myös opponointivalmiuksiin. Vertaisarvioija perehtyy tarkoin opponoitavaan työhön ja antaa työstä rakentavaa palautetta arviointikriteerien mukaisesti. Lisäksi hän valmistelee työhön liittyviä kysymyksiä ja väitteitä, jotka selvittävät työn tekijöiden perehtyneisyyttä aiheeseen, tuovat esiin työn vahvoja ja heikkoja puolia sekä virittävät keskustelua työstä. Opponentti toimii myös opinnäytetyöprosessin kuluessa järjestettävien seminaarilaisuuksien puheenjohtajana ja esittää oman arviointinsa esitetystä työstä ja opinnäytetyön prosessin etenemisestä.

Opinnäytetyöryhmässä ja väliseminaareissa opiskelija harjaantuu palautteen ja vertaisohjauksen antamiseen. Vertaisarviointitilanteissa opiskelija osoittaa kykenevänsä keskustelemaan kriittisesti, perustelevaan ratkaisuaan, kuulemaan palautetta ja nostamaan esille kysymyksiä ja mahdollisuuksia, jotka auttavat työn tekemisessä. Opponentti harjaantuu seminaari- ja yleiskeskustelutilaisuuksien vetämiseen. Keskustelussa annetaan kaikille osallistujille mahdollisuus käyttää puheenvuoroja. Esittelytilaisuuksien esittelijän ja opponentin toimintaa arvioidaan Diakin opinto-oppaan osaamisen tason kriteereiden mukaan.

Opinnäytetyöhön liittyvissä keskustelutilaisuuksissa prosessin eri vaiheissa arvioidaan sitä, mitä uutta tietoa työstä saadaan ammattikäytäntöihin ja kehittämiseen. Keskusteluissa tuodaan esille, mitä mahdollisia ristiriitaisuuksia tulee esiin, mitkä ovat kyseisen työn eettiset kysymykset ja vaikuttamishaasteet sekä millainen on tilanteen toteutustapa ja ilmapiiri.

Opinnäytetyön valmistumisvaiheessa vertaisarvioija käyttää arvioinnissaan Diakin opinnäytetyön arviointikriteereitä (ks. liite 1). Lisäksi vertaisarvioija kiinnittää huomiota

- aiheen ajankohtaisuuteen
- työn kokonaisuuteen, johdonmukaisuuteen ja omaperäisyyteen
- tarkastelunäkökulman ja teorian valintaan
- produktion, tutkimus- tai kehittämistehtävän kysymysten asetteluun ja rajaukseen
- käytettyihin menetelmiin ja aineiston keruuseen
- lähteiden käyttöön ja merkitsemiseen
- tuloksiin ja johtopäätöksiin sekä
- lopulliseen raporttiin ja tuotokseen sekä julkistamistilaisuuteen.

4.7.2 Kokonaisarviointi

Valmiin opinnäytetyön tarkastaa ja arvioi työn ohjaaja sekä vähintään yksi muu arvioija, tarkastaja. He arvioivat työn liitteen 1 arviointikriteerien mukaisesti ja esittävät työlle sitä arvosanaa, jonka kuvaus keskeisiltä osin on tunnistettavissa arvioitavassa työssä. Arvioinnissa huomioidaan työprosessi, lopullinen tuotos (produktioissa) ja raportti.

Ohjaaja ja tarkastaja kirjoittavat opinnäytetyöhön liitettävän lausunnon, joka sisältää työn arvioinnin ja arvosanan. Opinnäytetyökokonaisuudesta (15/22 op) annetaan opiskelijalle yksi arvosana (1–5). Pari- tai tiimityönä tehtävässä opinnäytetyössä arvosana on joko kaikille tiimin jäsenille yhteinen tai se annetaan erikseen kullekin opiskelijalle.

Opinnäytetyön lausunto on julkinen ja arviointikriteerien mukaisesti se sisältää seuraavat osat:

a) Ammattikorkeakoulututkinto

1 Tekijä/tekijät, työn nimi, julkaisupaikka ja aika

2 Tehtävän asettelu

Työelämälähtöisyys: miten opinnäytetyö hyödyttää työelämää, kehittää työtä työpaikan tai alan tasoilla ja vastaa näiden tarpeisiin (tuottaa uutta tietoa, toimintamalleja, menetelmiä, tuotteita tms.)

Ammatillinen kasvu: asetetut ammatillisen osaamisen ja kehittymisen tavoitteet.

Tehtävänasettelu: tehtävänasettelun ja tutkimusongelman selkeys, tehtyjen rajausten mielekkyys, selkeys ja perustelut.

3 Käytännön toteutus

Lähestymistavan toimivuus: Valitun lähestymistavan mielekkyys tehtäväasettelun kannalta, opinnäytetyön tyyppin (tutkimustyyppinen tai toiminnallinen opinnäytetyö) ja valittujen työ- ja tutkimusmenetelmien perusteleva ja kriittinen arviointi.

Työ-, kehittämis- ja tutkimusmenetelmien hallinta: toimintakäytäntöjen sekä työvälineiden ja -menetelmien hallinta, aineiston tuottamisen ja hankinnan menetelmien osaaminen, aineiston riittävyys ja relevanssi, analyysimenetelmien hallinta, työ-, kehittämis- ja/tai tutkimusprosessin läpinäkyvyys.

Opinnäytetyöprosessin hallinta: työprosessin ja ajankäytön organisointi, omatoimisuus, vastuullisuus ja eettisyys. Etenkin kehittämishankkeissa ja produktioissa prosessin yhteys työelämään suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Työnjako, jos useampia tekijöitä.

4 Perustelut ja oma ajattelu

Käsiteltävien asioiden käsitteellistäminen: toiminnan ja tutkimuksen tietoperusta ja viitekehys, käsitteiden ymmärtäminen ja määrittely, ilmiöiden näkeminen laajempien kokonaisuuksien osina

Lähteiden hyödyntäminen ja tiedonhankinta: tiedonhankinnan laajuus, relevanssi ja monipuolisuus, lähteiden hyödyntäminen työssä, lähdekritiikki

Oma ajattelu ja argumentaatio: oman ajattelun esiintyminen opinnäytetyössä, perustellut johtopäätökset ja kehittämisehdotukset, eettisten kysymysten käsittely, innovatiivisuus

Mielekäs vuorovaikutus: opinnäytetyön ohjaukseen ja seminaarityöskentelyyn osallistuminen, kyky antaa, vastaanottaa ja hyödyntää palautetta

5 Rakenne ja julkistaminen

Rakenne: selkeys ja loogisuus, tekstin asettelu, ulkoasu ja lähdemerkinnät Diakin antaman ohjeistuksen mukainen.

Kieliasu: oikeakielisyys, opinnäytetyöhön sopiva tyyli, tekstin sisäinen eheys, ilmaisun sujuvuus ja rikkaus.

Opinnäytetyön julkistaminen: valmistelu, perustelut, esitystapa.

6 Kokonaisarviointi

7 Arvosana

Paikka _____ / _____ . _____

Ohjaavan opettajan allekirjoitus

Tarkastajan allekirjoitus

b) Ylempi ammattikorkeakoulututkinto

1 Tekijä/tekijät, työn nimi, julkaisupaikka ja aika

2 Tehtävän asettelu

Työelämälähtöisyys: miten opinnäytetyö hyödyttää työelämää, kehittää työtä työpaikan tai alan tasoilla ja vastaa näiden tarpeisiin (tuottaa uutta tietoa, toimintamalleja, menetelmiä, tuotteita tms.)

Ammatillinen kasvu: asetetut ammatillisen osaamisen ja kehittymisen tavoitteet.

Tehtävänasettelu: tehtävänasettelun ja tutkimusongelman selkeys, tehtyjen rajausten mielekkyys, selkeys ja perustelut.

3 Käytännön toteutus

Lähestymistavan toimivuus: Valitun lähestymistavan mielekkyys tehtäväasettelun kannalta, opinnäytetyön tyyppin (tutkimustyyppinen tai toiminnallinen opinnäytetyö) ja valittujen työ- ja tutkimusmenetelmien perustelevuus ja kriittinen arviointi.

Työ-, kehittämis- ja tutkimusmenetelmien hallinta: toimintakäytäntöjen sekä työvälineiden ja -menetelmien hallinta, aineiston tuottamisen ja hankinnan menetelmien osaaminen, aineiston riittävyys ja relevanssi, analyysimenetelmien hallinta, työ-, kehittämis- ja/tai tutkimusprosessin läpinäkyvyys.

Opinnäytetyöprosessin hallinta: työprosessin ja ajankäytön organisointi, omatoimisuus, vastuullisuus ja eettisyys. Etenkin kehittämishankkeissa ja produktioissa prosessin yhteys työelämään suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Työnjako, jos useampia tekijöitä.

4 Perustelut ja oma ajattelu

Käsiteltävien asioiden käsitteellistäminen: toiminnan ja tutkimuksen tietoperusta ja viitekehys, käsitteiden ymmärtäminen ja määrittely, ilmiöiden näkeminen laajempien kokonaisuuksien osina

Lähteiden hyödyntäminen ja tiedonhankinta: tiedonhankinnan laajuus, relevanssi ja monipuolisuus, lähteiden hyödyntäminen työssä, lähdekritiikki

Oma ajattelu ja argumentaatio: oman ajattelun esiintyminen opinnäytetyössä, perustellut johtopäätökset ja kehittämisehdotukset, eettisten kysymysten käsittely, innovatiivisuus

Mielekäs vuorovaikutus: opinnäytetyön ohjaukseen ja seminaarityöskentelyyn osallistuminen, kyky antaa, vastaanottaa ja hyödyntää palautetta

5 Asiantuntijuuden kehittyminen ja ammatillinen vaikuttavuus

Tutkiminen ja kehittäminen: tutkimus- ja kehittämisosaamisen kehittyminen, kansainvälisen ja kansallisen tutkimustiedon ja ammattikäytäntöjen hyväksi käyttäminen.

Alan ajankohtaisten kysymysten jäsentäminen: työpaikkatason ilmiöiden kytkeminen laajempaan alueelliseen, kansalliseen ja kansainväliseen kontekstiin, historiallisen perspektiivin huomioiminen.

Ammatilliset käytännöt: asiantuntijuus, johtamisen ja alan valtasuhteiden ymmärtäminen, opinnäytetyön merkitys.

6 Rakenne ja julkistaminen

Rakenne: selkeys ja loogisuus, tekstin asettelu, ulkoasu ja lähdemerkinnät Diakin antaman ohjeistuksen mukainen.

Kieliasu: oikeakielisyys, opinnäytetyöhön sopiva tyyli, tekstin sisäinen eheys, ilmaisun sujuvuus ja rikkaus.

Opinnäytetyön julkistaminen: valmistelu, perustelut, esitystapa.

6 Kokonaisarviointi

7 Arvosana

Paikka _____ / _____ . _____

Ohjaavan opettajan allekirjoitus

Tarkastajan allekirjoitus

Tutkintotodistukseen kirjataan opinnäytetyön arvosana ja nimi. Nimen selkeyteen ja ilmaisutapaan tulee kiinnittää erityistä huomiota tutkintotodistukseen merkitsemisen sekä opinnäytetyön julkistamisen vuoksi.

LÄHTEET

- Amkit konsortion IL-ECTS-työryhmä 2007. Viitattu 27.5.2010 <http://www2.amk.fi/kirjasto/ILydinaines.pdf>.
- Ammattikorkeakoululaki 351/2003, 9.5.2003.
- Asetus ammattikorkeakouluopinnoista 256/1995, 3.3.1995.
- Diakin tutkintosääntö 20 §. Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Opinto-opas 2010–2011. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viitattu 27.5.2010. http://www.diak.fi/sahk_ops_1011.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2009. Opinto-opas 2009–2010. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viitattu 18.2.2010. http://www.diak.fi/sahk_ops_0910.
- Henkilötietolaki 523/1999, 22.4.1999.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Husu, Mirja; Tarkoma, Elise & Vuorijärvi, Aino 2008. Ammattisuomen käsikirja. 6.–10. p.. Helsinki: WSOY.
- Kainulainen, Sakari 2004. Oikein, totta ja hyödyllistä. Teoksessa Hannu Kotila ja Arto Mutanen (toim.) Tutkiva ja kehittävä ammattikorkeakoulu. Helsinki: Edita, 68–77.
- Kotila, Hannu & Mutanen, Arto (toim.) 2004 Tutkiva ja kehittävä ammattikorkeakoulu. Helsinki: Edita.
- Lambert, Pirjo & Vanhanen-Nuutinen, Liisa 2010. Hankekirjoittaminen. Välineitä hanketoimintaan ja opinnäytetyöhön. Helsinki: Haaga-Helia ammattikorkeakoulu.
- Opetusministeriö 2004. Opinnäytetöiden julkisuus. Kirje 28.1. Dnro 3/500/2004.
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2010. Sosiaali- ja terveystieteiden strategiat 2010 – kohti sosiaalisesti kestävää ja taloudellisesti elinvoimaista yhteiskuntaa. Viitattu 9.6.2010. <http://pre20031103.stm.fi/suomi/tao/julkaisut/taosisallys52.htm>
- Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 352/2003, 15.5.2003.
- Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta 423/2005, 16.6.2005.
- Vilkka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2004. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

KIRJALLISUUS

- Alasuutari, Pertti 1999. Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino.
- Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. 1, Metodien valinta ja aineistonkeruu : virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Heikkilä, Tarja 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena. 2008. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hyväri, Susanna & Karjalainen, Anna Liisa 2005. Narratiivinen kirjoittaminen ammattillisen ymmärryksen syventäjänä sosiaalialan jatkotutkinnossa. Teoksessa Eila Okkonen (toim.) Ammattikorkeakoulun jatkotutkinto – tulokset ja tulevaisuus. Julkaisu / AMK-jatkotutkinto 3. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 125–132.
- Janhonen, Sirpa & Nikkonen, Merja (toim.) 2003. Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Juva: WSOY.
- Juvakka, Taru & Kylmä, Jari 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita.
- Jämsä, Kaisa 2000. Osaamisen tuotteistaminen sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tammi
- Kallioinen, Outi 2004. Jatkotutkinnon opinnäytetyöt – kehittämistä, tutkimusta ja tiedettä osaamisen johtamisen jatkokoulutusohjelmassa. Teoksessa Eila Okkonen (toim.) Ammattikorkeakoulun jatkotutkinto – toteutuksia ja kokemuksia. Julkaisu / AMK-jatkotutkinto 2. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 99–109.
- Kananen, Jorma 2008. Kvantti: kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja, 89. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Lambert, Pirjo & Vanhanen-Nuutinen, Liisa 2010. Hankekirjoittaminen. Välineitä hanketoimintaan ja opinnäytetyöhön. Haaga-Helian julkaisusarja. Tutkimuksia, 1/2010. Helsinki: Haaga-Helia ammattikorkeakoulu.
- Lumme, Riitta; Leinonen, Rauni; Leino, Mia; Falenius, Mia. & Sundqvist, Leena 2006. Opinnäytetyön ohjausprosessi. Virtuaaliammattikorkeakoulu. <http://www.amk.fi/opintojaksot/030906/1113558655385.html>.
- Metsämuuronen, Jari 2006: Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä : opiskelijalaitos. Helsinki: International Methelp.
- Pietilä, Anna-Maija & Länsimies-Antikainen, Helena (toim.) 2008. Etiikkaa monitieteisesti: pohdintaa ja kysymyksiä. Multidisciplinary ethics : discussion and ques-

- tions. Kuopion yliopiston julkaisuja F. Yliopistotiedot 45. Kuopio: Kuopin yliopisto. <http://www.uku.fi/vaitokset/2008/isbn978-951-27-0704-1.pdf>.
- Rissanen, Riitta 2004. Asiantuntijatyön kehittämisen metodit opinnäytetyön haasteena. Teoksessa Hannu Kotila ja Arto Mutanen (toim.) Tutkiva ja kehittävä ammattikorkeakoulu. Helsinki: Edita, 196–209.
- Saarela, Merja; Asikainen, Paula; Hautanen, Juha & Kemiläinen, Arja 2004. Ammattikorkeakoulujen hyvinvointiteknologian jatkotutkinto-opiskelijoiden työelämän kehittämistehtävät. Teoksessa Eila Okkonen (toim.) Ammattikorkeakoulun jatkotutkinto – toteutuksia ja kokemuksia. Julkaisu / AMK-jatkotutkinto 2. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 110–121.
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2010. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. <http://www.stm.fi/hyvinvointi;jsessionid=0290cbfb869d586cb1764c120023>.
- Toljamo, Maisa & Vuorijärvi, Aino (toim.) 2007. Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö kehittämiskohteena. Käytännön kokemuksia ja perusteltuja puheenvuoroja. Oulu: Oulun seudun ammattikorkeakoulu. <http://www.oamk.fi/opinnaytehanke/docs/opinnaytetyokirja.pdf>.
- Uusitalo, Hannu 1991. Tiede, tutkimus ja tutkielma: johdatus tutkielman maailmaan. Porvoo: WSOY.
- Verkkokoulu, Tilastokeskus. 2006. <http://www.tilastokeskus.fi/tup/verkkokoulu/>.
- Vilkka, Hanna 2006. Tutki ja havainnoi. Helsinki: Tammi.

OSA 2

OHJE DIAKIN KIRJALLISIIN TÖIHIN

SISÄLTÖ

1 ULKOASU JA KIELI	63
1.1 Tekstin asettelu	63
1.2 Sivunumerointi	64
1.3 Nimiölehti	64
2 TIIVISTELMÄ	65
3 SISÄLLYSLUETTELO	68
4 RAKENNE	68
4.1 Johdanto	68
4.2 Käsittelyosa	69
4.3 Pohdinta ja johtopäätökset	70
4.4 Taulukot, kuviot ja kuvat	70
5 LÄHTEIDEN MERKITSEMINEN	71
5.1 Lähdeviitteet tekstissä	71
5.2 Lähdeluettelo	73
6 LIITTEIDEN LISÄÄMINEN	80

1 ULKOASU JA KIELI

Yksityiskohtaiset atk-ohjeet sekä Diakin kirjallisia töitä että opinnäytetöitä varten ovat saatavissa Diakin opiskelijaintrassa Vopassa kohdassa Opiskelu – Opinnäytetyö.

1.1 Tekstin asettelu

Käytetään ns. vasen suora -asettelua eli kaikki rivit, myös otsikot, aloitetaan samasta kohdasta vasemmasta reunasta. Käytetään tavutusta ja tasataan molemmat reunat. Paperin vasempaan reunaan jätetään 4 cm:n reunuus, jotta työ voidaan nitaa yhteen. Oikean reunuksen leveys on 2 cm, ylä- ja alareunuksen leveys 2,5 cm. Riviväli on 1,5 ja kirjasinkoko 12.

Luvun pääotsikko kirjoitetaan SUURAAKKOSIN ja väliotsikot tavallisin kirjaimin. Opinnäytetyössä kukin pääluke aloitetaan omalta sivultaan ja luvun pääotsikon jälkeen tulee kaksi tyhjää riviä. Väliotsikon edelle jätetään kaksi tyhjää riviä ja sen jälkeen yksi. Sivun alimman otsikon jälkeen tulee mahtua tekstiä vähintään kaksi riviä. Ellei mahdu, otsikko on siirrettävä seuraavalle sivulle. Lyhyemmissä kirjallisissa töissä voi uuden pääotsikon sijoittaa samalle sivulle edellisen luvun kanssa. Tällöin pääotsikon yläpuolelle jätetään kolme tyhjää riviä.

Jos jokin tekstin kohta, esimerkiksi määritelmä tai esimerkki, halutaan erottaa muusta tekstistä sisentämällä, sisennys alkaa seuraavasta sarkainkohdasta eli 2,3 cm rivin alkamiskohdasta. Sisennyksessä käytetään pienempää riviväliä (1), mutta ei lainausmerkkejä silloinkaan, kun sisennyksellä osoitetaan suoraa lainausta. Sisennys sinänsä osoittaa, että kyseessä on suora lainaus.

1.2 Sivunumerointi

Sivunumeron paikka on oikeassa yläreunassa (ylätunnisteessa). Sivut numeroidaan arabialaisin numeroin nimiölehdestä (sivu 1) alkaen; kuitenkin ensimmäinen sivunumero tulee näkyviin vasta toiselta varsinaiselta tekstisivulta. Nimiölehti, tiivistelmä, abstract, mahdollinen esipuhe, sisällysluettelo ja johdannon varsinaisen tekstin ensimmäinen sivu jäävät siis ilman numeromerkintää mutta ovat silti numeroinnissa mukana. Sivunumerointi jatkuu läpi työn liitteet mukaan lukien.

1.3 Nimiölehti

Nimiölehti kertoo, mikä työ on kyseessä. Työn otsikko kirjoitetaan SUURAAKKOSIN kannen keskelle. Otsikoissa käytetään suurempaa kirjasinkokoa. Otsikon tulee olla sisällöllisesti informatiivinen mutta muodoltaan kielellisesti ytimekäs. Otsikon pitää ilmaista, mistä koko tekstin sisällössä on kyse, mieluusti myös näkökulma. Pääotsikkoa tarkentavaan nimeen voi sijoittaa selittäviä aineksia. Tarkentava otsikko kirjoitetaan pienin kirjaimin.

Kannen oikeaan alakulmaan merkitään tiedot työn tekijästä, laadusta (esim. Opinnäytetyö, Lapsuus ja nuoruus -opintokokonaisuuden kokoava tehtävä, Raportti kansainvälisestä harjoittelusta jne.), ajankohdasta, julkaisupaikasta sekä koulutusohjelmasta, suuntautumisvaihtoehdosta ja tutkintonimikkeestä. Esimerkki oikean alanurkan tekstistä (tunnistetiedoista):

Mari Diakilainen ja Ari Pohtiva
Opinnäytetyö, kevät 2010
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Diak Itä, Pieksämäki
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suun-
tautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) +
kirkon nuorisotyönohjaajan virkakel-
poisuus

2 TIIVISTELMÄ

Tiivistelmä tehdään jokaisen opinnäytetyön kirjalliseen raporttiin. Se on korkeintaan yhden sivun mittainen. Se on kooste työn keskeisestä sisällöstä ja tärkeimmistä tuloksista. Tiivistelmä on itsenäinen kokonaisuus, josta saa nopeasti yleiskuvan työstä. Siinä esitellään työn tavoite, aineisto, menetelmät ja tulokset lyhyesti. Tiivistelmä kirjoitetaan sekä suomeksi että englanniksi ja sen aikamuoto on imperfekti. Viittomakielen tulkinnon koulutuksessa tiivistelmä laaditaan myös viittomakielellä.

Tiivistelmä kirjoitetaan kokonaisiin virkkein, ja sen paikka on heti kansilehden jälkeen. Siihen ei merkitä sivunumeroa, mutta se lasketaan mukaan työn sivunumeroihin. Tiivistelmä laaditaan rivivälillä 1.

Tiivistelmän loppuun merkitään asiasanat, jotka kuvailevat työn sisältöä ja helpottavat työn tallentamista ja hakua tietokannoista. Suomenkielisen tiivistelmän asiasanoina pyritään ensisijaisesti käyttämään YSA:n (Yleinen suomalainen asiasanasto) asiasanoja. YSA-sanasto löytyy www-sivuilta Vesa-verkkosanastona (<http://vesa.lib.helsinki.fi/ysa/index.html>). Linkki on myös Diakin verkkokirjaston sivujen aakkosellisessa hakemistossa.

Alun tunnistetietoihin työn sivumääräksi merkitään työn kokonaissivumäärä liitteineen. Mikäli opiskelijat ovat eri suuntautumisvaihtoehdoista, laitetaan kaksi suuntautumisvaihtoehtoa, jotka merkitään kauttavivulla. Esim. Option in Christian Youth Work / Option in Social Services and Education.

Esimerkki tiivistelmän rakenteesta:

TIIVISTELMÄ

Diakilainen, Mari & Pohtiva, Aki. Kirkon nuorisotyön haasteet. Diak Itä, Pieksämäki, kevät 2010, 72 s., 3 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyöntekijän virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tavoite

Aineisto

Menetelmät/Prosessi

Päätulokset /tuotoksen arviointi

Johtopäätökset

Asiasanat: kirkon nuorisotyö, haasteet, tulevaisuus, kvalitatiivinen tutkimus

Opinnäytetyöhön laaditaan tiivistelmän lisäksi englanninkielinen abstract, jota ei tavuteta. Englanninkielisten asiasanojen valintaan saa apua eri alojen sanastoista ja tesauruksista, joiden linkkejä on koottu Diakin verkkokirjastoon (<http://kirjastot.diak.fi/> sanakirjat).

Koulutusohjelma, suuntautumisvaihtoehto ja tutkintonimike merkitään tiivistelmään. Ne ovat seuraavat:

Degree Programme in Nursing

- Option in Nursing (degree title: Nurse)
- Option in Diaconal Nursing (degree title: Nurse)
- Option in Health Care (degree title: Public Health Nurse)

Degree Programme in Social Services (Degree title: Bachelor of Social Services)

- Option in Social Services and Education
- Option in Christian Youth Work
- Option in Diaconal Social Work

Degree Programme in Sign Language Interpretation (Degree title: Sign Language Interpreter)

Degree Programme in Communication and Media (Degree title: Bachelor of Media)

- Option of TV, Radio and Web Journalism
- Option of Media Education

Esimerkki englanninkielisen tiivistelmän rakenteesta:

ABSTRACT

Diakilainen, Mari and Pohtiva, Aki

Challenges of Youth Work in the Evangelical-Lutheran Church.

72 p., 3 appendices. Language: Finnish. Pieksämäki, Autumn 2010.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

Aim of the study

Material / Data

Process description / methods / analysis

Main results

Conclusions

Key words: church youth work, challenges, future

3 SISÄLLYSLUETTELO

Sisällysluettelon otsikko on lyhyesti SISÄLTÖ tai SISÄLLYS. Sisällysluetteloä käytetään kaikissa laajoissa kirjallisissa töissä, mutta ei esimerkiksi esseiden tyylisissä tuotoksissa.

Sisällysluettelossa tulee olla kaikki työssä käytetyt otsikot siinä muodossa kuin ne ovat työssäkin. Paras otsikko on kattava, helposti ymmärrettävä ja melko lyhyt. Siitä pitäisi kuitenkin käydä ilmi tärkeimmät rajaukset.

Otsikot (johdanto mukaan luettuna) ja mahdolliset alaotsikot numeroidaan juoksevasti sekä sisällysluetteloon että tekstiin. Otsikon numeroiden väliin merkitään pisteet, mutta viimeisen numeron jälkeen pistettä ei tule. Pääotsikot kirjoitetaan SUURAAKKOSIN ja alaotsikot pienin kirjaimin. Alaotsikot sisennetään alkamaan porrastetusti (vain sisällysluettelossa).

Sisällysluettelossa tulee näkyä luvun (myös lähdeluettelon ja liitteiden) alkamissivun numero. Käytännöksi on tullut, että luvussa ei ole pelkästään yhtä alalukua. Samantasoisia alaotsikoita tulee siis olla vähintään kaksi. Teksti tulee jäsenellä niin, että kolme otsikkotasoa riittää.

4 RAKENNE

4.1 Johdanto

Johdanto on kutsu innostavaan ja antoisaan lukukokemukseen. Se kertoo lukijalle työn lähtötilanteen: miksi kirjoittaja haluaa perehtyä juuri tähän aiheeseen, mihin laajempaan aihekokonaisuuteen käsiteltävä aihe liittyy, mitä hyötyä työstä ja sen tuloksista on käytännössä, mikä on varsinainen tutkimustehtävä tai tutkimusongelma, mistä näkökulmasta aihetta käsitellään. Johdannon pituus on 1–2 sivua.

Johdannon otsikoksi on suositeltavaa muotoilla jokin johdantoluvun sisältöön luontevasti perustuva otsake, esim. ”Rippikoulutyöhön kouluttautumisen lähtökohdat

4.2 Käsittelyosa

Käsittelyosa jakautuu useampiin lukuihin. Käsittelyosassa kirjoittaja välittää oppimaansa, lukemaansa, kokemaansa ja soveltamaansa tietoa asiatyylisesti. Lähteistä saadut tiedot erotetaan omista ajatuksista käyttämällä lähdeviitteitä.

Tutkimuskysymys tai -kysymykset pyritään esittämään sellaisen kysymyksen muodossa, johon ei riitä kyllä- tai ei-vastaus. Käytettävät käsitteet määritellään. Lukijan on päästävä selville, missä merkityksessä kirjoittaja on käyttänyt keskeisiä käsitteitä.

Käsittelyosassa opinnäytetyön tekeminen kirjataan eri vaiheineen ja valintaperusteluineen. Katso erityyppisten töiden rakenne-ehdotuksista tarkemmin luvussa 4.6.1. Tulokset selvitetään ongelmittain siten, että lukija löytää helposti päätulokset. Tulososassa ei yleensä vielä tulkita tuloksia. Jos kuitenkin halutaan jo tässä vaiheessa tulkita ja tehdä johtopäätöksiä, ilmaistaan se kappaleen otsikolla Tulokset ja johtopäätökset. Tuloksia esitellään sanallisesti sekä taulukkojen ja kuvioiden muodossa. Tuloksien esittelyyn voivat liittyä myös esim. www-sivut, DVD, video-ohjelma, näytelmä, musiikkiesitys tai opintomateriaali.

Kirjoittajan tulee käyttää suomen kielen aikamuotoja tietoisesti. Kun tekstissä viitataan omaan opinnäytetyöprosessiin, on sopiva aikamuoto imperfekti. Imperfektia käytetään myös viitattaessa aikaisemmin julkaistuihin tutkimuksiin sekä omiin ja muiden tutkijoiden erityistuloksiin.

Käsillä olevaa valmista työtä tarkoitettaessa on luontevaa käyttää preesensia. Preesens on sopiva aikamuoto myös teoreettisesta taustasta kirjoitetta-

essa silloin, kun halutaan luoda vaikutelma, että opinnäytetyön kirjoittaja hyväksyy lähteensä ajatuksen. Näin ikään on perusteltua käyttää presensia tuloksia tarkasteltaessa silloin, kun esitetyllä asialla on kirjoittajan käsityksen mukaan laajempaa merkitystä.

4.3 Pohdinta ja johtopäätökset

Pohdintaluvussa kootaan työn tärkeimmät tulokset ja käsitellään niitä kriittisesti. Luvussa arvioidaan tulosten suhdetta aikaisempiin tutkimuksiin, menetelmän sopivuutta ja luotettavuutta, tutkimuksen eettisiä ulottuvuuksia ja tuloksiin vaikuttaneita tekijöitä. Pohdinnassa tehdään ehdotuksia jatkotutkimuksista ja kerrotaan tutkimuksen aikana mahdollisesti heränneistä lisäkysymyksistä. Pohdinnassa kirjoittaja voi esittää kunkin tuloksen suhdetta käytäntöön sekä ilmiön yleiseen problematiikkaan ja teoriaan.

Johtopäätökset voidaan kirjoittaa omaksi kappaleekseen. Tällöin kappaleessa pohditaan tulosten ja koko opinnäytetyöprosessin käytännön sovelusmahdollisuuksia ja johtopäätöksiä tutkivaan ammattikäytäntöön.

Myös pohdintaluvulle on eduksi, jos sen otsikko on muotoiltu luvun sisällön ydinajatuksen pohjalta.

4.4 Taulukot, kuviot ja kuvat

Käsiteltävää asiaa voidaan havainnollistaa kuvioden, taulukoiden, kuvien tai muiden asioiden avulla. Ne numeroidaan juoksevasti omissa sarjoissaan. Perinteisen käytännön mukaan taulukon numero ja otsikko sijoitetaan taulukon yläpuolelle, kun taas kuvion numero ja otsikko kuvion alapuolelle. Otsikossa sana TAULUKKO tai KUVIO kirjoitetaan suuraakkosin. Taulukon tai kuvion numeron ja varsinaisen otsikon väliin tulee piste, otsikon perään ei.

Kuviota ja taulukkoa tulee voida lukea itsenäisenä kokonaisuutena. Kuvioidiin ja taulukoihin viitataan edeltävässä tekstissä ja niitä myös kommentoidaan, mutta ei selosteta uudelleen. Jos kuvio, taulukko tai kuva (tms.) on kopioitu jostakin muualta, lähde on osoitettava lähdeviitteellä.

5 LÄHTEIDEN MERKITSEMINEN

5.1 Lähdeviitteet tekstissä

Tekstiin upotettava viite kertoo lukijalle, kenen esittämistä tiedoista on kyse. Viite kirjoitetaan sulkeisiin lainatun kohdan päätyttyä, esimerkiksi virkkeen tai kappaleen loppuun. Viite merkitään sekä referoidun että samansanaisen lainauksen loppuun. Viite tarvitaan myös muihin kuin kirjallisiin lähteisiin. Tällöin esimerkiksi liitettäessä tekstiin kuvia tulee varmistua siitä, että julkaiseminen opinnäytetyössä ei loukkaa tekijänoikeuksia.

Yleisesti käytössä olevia viitteen merkitsemistapoja on useita. Diakissa noudatetaan tässä esitettyä käytäntöä (ks. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009). Viitteen sisältö sulkujen sisällä on seuraava:

- tekijän sukunimi tai sen puuttuessa julkaisun tai tekstin nimi tai Internet-lähteissä yhteisötekijän nimi
- julkaisuvuosi; jos ei ole tiedossa, merkintä i.a. tai n.d. (”ilman aikaa” / ”no date”)
- pilkku ja välilyönti
- sivunumero (sivunumeroa ei tarvita, jos viite koskee laajaa kokonaisuutta tai jos viitataan internet-lähteeseen).

Pisteen paikka viitteessä riippuu siitä, koskeeko viite yhtä vai useampaa viitettä edeltävää virkettä. Jos viitataan vain yhteen virkkeeseen, piste tulee sulkujen ulkopuolelle:

Olemme kaikki tutkijoita: teemme havaintoja ja johtopäätöksiä (Uusitalo 1991, 13).

Jos viitataan useampaan edeltävään virkkeeseen, piste merkitään sulkujen sisäpuolelle:

Suuren osan siitä, mitä tiedämme, saamme ajattelemalla niin kuin ennenkin on ajateltu tai uskomalla johonkin auktoriteettiin. Myös omat kokemuksemme ja havaintomme lisäävät tietoa. (Uusitalo 1991, 10.)

Jos teksti perustuu useampaan eri lähteeseen, viitteet erotetaan toisistaan puolipisteellä, esimerkiksi (Uusitalo 1991, 10; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 56.).

Jos tekijöitä on kaksi, molemmat kirjoittajat mainitaan aina. Tekstissä käytetään tekijöiden nimien välissä ja-sanaa, mutta sulkuihin tulee tekijöiden väliin &-merkki:

Raittila ja Sutinen (2008, 14) korostavat...

Uusperheen arki on haastava (Raittila & Sutinen 2008, 14).

Jos tekijöitä on 3–5, luetellaan ensimmäistä kertaa mainittaessa kaikki nimet. Myöhemmin samaan lähteeseen viitattaessa ensimmäisen nimen jälkeen kirjoitetaan *ym*. Jos tekijöitä on kuusi tai useampia, voidaan jo ensimmäistä kertaa viitattaessa käyttää lyhyttä merkintää *ensimmäinen kirjoittaja + ym.*, esimerkiksi: (Hirsjärvi ym. 2009, 47–48.)

Käyttöön pyritään saamaan aina ensisijainen lähde. Lähde on mainittava silloinkin, jos alkuperäisen kirjoittajan ajatuksia lainataan toiselta kirjoittajalta:

Virtasen esittämässä mallissa (Lahti 1996, 20) tarkastellaan tätä ilmiötä perusteellisesti.

Www-sivuihin viitataan kuten muihinkin lähteisiin: Internet-lähde merkitään lähdeluetteloon samoin kuin muut lähteet (ks. luku 5.2). Lähdeviitteeseen tulee tekijän, julkaisijayhteisön tai sivuston nimi sekä julkaisuvuosi, jos se on www-sivulla merkitty. Viitteeseen ei siis tule www-osoitetta. Esimerkiksi seuraava tieto on sivulla www.evl.fi:

Noin 90 prosenttia nuorista käy rippikoulun (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.).

Lakiin viitataan lain nimellä ja julkaisuvuodella, esim. (Laki toimeentulotuesta 1997).

Henkilökohtainen tiedonantoon (puhelinkeskustelu, kirje, sähköposti) merkitään etunimi ja sukunimi sekä mahdollisimman tarkka päivämäärä:

Raili Mikkosen (henkilökohtainen tiedonanto 28.4.2009) mukaan puheena olleiden asioiden yhteys oli varmistunut.

Henkilökohtainen tiedonanto suluissa lauseen tai kappaleen lopussa:

(Raili Mikkonen, henkilökohtainen tiedonanto 28.4.2009)

Luentotallenteisiin viitataan niin kuin muihinkin luentoihin: (Näkki 2006.)
Lähdeluettelosta sitten ilmenee tarkka lähde aakkostuksen kohdasta Näkki.

Raamattuun viitataan, niin kuin siihen on totuttu muissakin yhteyksissä viittaamaan (esim. Ps. 139:7–18).

Yksityiskohtaisempia tietoja viittaustekniikasta saat kirjasta Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

5.2 Lähdeluettelo

Lähdeluetteloon merkitään aakkosjärjestyksessä vain ne lähteet, joita kirjoittaja on työssään todella käyttänyt ja joihin hän tekstissään viittaa. Toisaalta jokaiselle tekstin joukossa olevalle lähdeviitteelle täytyy löytyä sitä vastaava lähdeluettelomerkintä, joka on alkuosaltaan lähdeviitettä vastaavassa asussa. Näin lähdeviite ohjaa lukijan lähdeluettelon oikeaan kohtaan. Lähdeluettelo antaa lukijalle lähteestä mahdollisimman täydelliset tiedot, jotta se olisi myös mahdollista löytää esimerkiksi kirjastosta.

Lähdeluettelon otsikoksi merkitään LÄHTEET. Ulkoasultaan lähdeluettelon tulee olla selkeä ja helposti silmäiltävä. Lähteiden löytymisen helpottamiseksi viitteet sisennetään toiselta riviltä alkaen (ns. riippuva sisennys).

Kirjoista ilmoitetaan tekijä(t), julkaisuvuosi, kirjan nimi, painos (jos on useita), mahdollinen julkaisusarjan nimi ja numero sekä kustantajan kotipaikka ja kustantaja. Kokoomateoksesta ilmoitetaan ensin viitattu artikkeli ja tämän jälkeen koko julkaisun nimi, mahdollinen julkaisusarjan nimi ja numero sekä lopuksi ne sivut, joilla artikkeli julkaisussa sijaitsee. Opinnäytetöistä ilmoitetaan tekijä, julkaisuvuosi, opinnäytetyön nimi, korkeakoulu (oppilaitos), mahdollinen toimipaikka tai laitos, koulutusohjelma tarpeen mukaan sekä opinnäytetyön laatu (esim. Pro gradu -tutkielma)

Esimerkkejä:

- Helosvuori, Riitta; Koskenvesa, Esko; Niemelä, Pauli & Veikkola, Juhani (toim.) 2002. Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.
- Holopainen, Martti; Tenhunen, Lauri & Vuorinen Pertti 2004. Tutkimusaineiston analysointi ja SPSS. Järvenpää: Yrityssanoma.
- Jokinen, Markku 2000. Kuurojen oma maailma – kuurous kielenä ja kulttuurina. Teoksessa Anja Malm (toim.) Viittomakieliset Suomessa. Helsinki: Finn Lectura, 79–101.
- Korhonen, Laura 2007. Katso kuvaa: palestiinalaisnuorten näkemyksiä uutisvalokuvista. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Turun toimipaikka. Viestinnän koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Räisänen, Heini 2007. Äitien minäkuva ja parisuhdetyytyväisyys: pitkittäistutkimus siirtymästä vanhemmuuteen. Jyväskylän yliopisto. Psykologian laitos. Pro gradu -työ.
- Taipale, Sakari 2005. Syöskykierrettä ja sosiaalipolitiikkaa – Manuel Castellsin näkemykset hyvinvointivaltiosta. Teoksessa Juhani Saari (toim.) Hyvinvointivaltio – Suomen mallia analysoimassa. Sosiaalipoliittisen yhdistyksen tutkimuksia 60. Helsinki: Yliopistopaino, 205–227.
- Toikko, Timo 2005. Sosiaalityön ideat – johdatus sosiaalityön historiaan. Tampere: Vastapaino.

Lehtiartikkelista tai tieteellisen kausijulkaisun artikkelista lähdeluetteloon merkitään kirjoittajan nimi, julkaisuvuosi, artikkelin nimi, lehden nimi, mahdollinen vuosikerta, lehden numero tai päivämäärä ja sivu(t), jo(i)lla artikkeli on. Päivittäin ilmestyvistä sanomalehdistä riittää lehden ilmestymispäivä ja sivunumero. Esimerkkejä:

Bronstein Laura R. & Admiraal, Kristen 2005. Implications of an Aging Population on the Delivery of Public Sector Social Services. *Families in Society* 86 (1), 47–54.

Liiten, Marjukka 2005. Koululaisten itsetunto on kohentunut. *Helsingin Sanomat* 3.6., A12.

Packalen, Leena 2005. Vanhukset ja koti – haasteita tulevaisuudelle. *Pro terveys* 2 (1), 4–6.

Siponen, Anne 2005. Omaishoitajille voimaa ryhmästä. *Sosiaaliturva* 93 (8), 18–19.

Esimerkkejä virallisjulkaisuista

Ehdotus vapaaehtoista maanpuolustusta koskevaksi lainsäädännöksi. Vapaaehtoista maanpuolustustyötä koskevaa lainsäädäntöä valmistele-
van toimikunnan mietintö. Komiteamietintö 2006:1. Helsinki:
Puolustusministeriö. Viitattu 10.6.2007.

http://www.defmin.fi/files/313/3056_komiteamietinto.pdf

Laki toimeentulotuesta 1997/1412, 30.12.1997. Viitattu 10.6.2007.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971412>

Elektronisesta lähteestä merkitään samat tiedot kuin muistakin lähteistä, mutta kustantajatietojen tilalle tai lisäksi tulee www-osoite. Lisäksi mainitaan haku- eli viittauspäivä. Yksittäiset www-sivut tulisi tekijän tulostaa tai tallentaa. Laajoja, suojattuja, myös painettuina julkaistuja tai painettuihin lähteisiin verrattuja verkkojulkaisuja (e-kirjat, e-lehdet) ei tarvitse eikä aina voikaan tulostaa.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a. Viisaasti verkossa. Viitattu 4.5.2009.

http://www.mll.fi/kasvattajan_tietokulma/tuloste.html. Tuloste tekijän hallussa.

Raike, Antti 2005. Löytäjät – elokuvantajua rakentamassa [Yhteisöllinen
www-palvelun tuotanto]. Taideteollisen korkeakoulun julkaisusar-

ja. A, 57. Helsinki: Taideteollinen korkeakoulu. Väitöskirja. Viitattu 9.5.2009. <http://www.uiah.fi/ISBN/951-558-172-9/>.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. Aamenesta öylättiin. Viitattu 9.6.2009 <http://www.evl.fi/>.

Nelli-portaalin kautta haettuihin e-kirjojen tai e-lehtien artikkeleiden www-osoitteet ovat sellaisia, että aineistoa ei välttämättä löydy uudestaan samalla osoitteella tai linkit ovat muuten liian pitkiä tai monimutkaisia liittää tekstiin. Tällöin lähteestä ilmoitetaan viittauspäivä ja teksti ”saatavissa <http://www.nelliportaali.fi>” sekä käytetyn aineiston tai tietokannan nimi.

Esimerkkejä:

Alasoini, Tuomo 2003. Kestävät työjärjestelmät jälkibyrokraattisen työn kehittä-mishaasteena. *Aikuiskasvatus* 23 (3), 242–243. Viitattu 9.5.2005. Saatavissa <http://www.nelliportaali.fi>, Elektra-aineisto.

Leventhal, Emily A. & Mears, Daniel P. 2002. Will Churches Respond to the Call? Religion, Civic Responsibility, and Social Service. *Journal of Sociology & Social Welfare* 29 (2), 53–77. Viitattu 9.5.2007. Saatavissa <http://www.nelliportaali.fi>, EBSCO Academic Search Premier -aineisto.

Farrell, Warren 2005. Why Men Earn More: The Startling Truth Behind the Pay Gap and What Women Can Do about It. New York: AMACOM. Viitattu 9.5.2007. Saatavissa <http://www.nelliportaali.fi>, Ebrary-aineisto.

Seuraavassa esimerkki Diana-tietokannan kautta käytettävästä Ellibs-aineiston kirjasta:

Isokorpi, Tia 2004. Tunneälytaitojen ja yhteisöllisyyden oppiminen reflektoinnin ja ryhmäprosessin avulla. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu. Viitattu 9.5.2005. Saatavissa <http://diana.amkit.fi>, Ellibs-aineisto.

Mikäli tekijää ei tiedetä, mainitaan sekä viitteessä että lähdeluettelossa ensimmäisenä työn otsikko tai julkaisija. Kuitenkin www-lähteissä merkitään ensimmäiseksi aina julkaisijayhteisö.

Esimerkkejä:

- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Maahanmuuttajataustaisten ammattikorkeakouluopintoihin orientoiva koulutus 2010–2011. Viitattu 23.4.2010. <http://www.diak.fi/maahanmuuttajille>.
- Kriminaalihuoltolaitos & vankeinhoitolaitos 2006. Vuosikertomus 2006. Helsinki: Rikosseuraamusvirasto.
- Lastensuojelun Keskusliitto 2007. Varpu eli Varhaisen puuttumisen -hanke. Viitattu 15.6.2007. http://www.lskl.fi/showPage.php?page_id=66.

Jos samalta tekijältä on useita lähteitä, ne merkitään lähdeluetteloon julkaisu järjestyksessä, vanhin ensin. Jos lähteet ovat lisäksi samalta vuodelta, ne erotetaan toisistaan lisäämällä julkiasuvuoden perään kirjaimet a, b jne. Myös lähdeviitteessä käytetään tätä merkitsemistapaa.

Luentotalenteesta annetaan tarvittavat tiedot esimerkiksi näin:

- Näkki, Pirjo 2006. Velat vankien sosiaalisen integroitumisen esteenä. Luento Tutkimus ja kehittäminen vapautuvien vankien jälkihuollossa – seminaarissa 7.12.2006. Diakonia-ammattikorkeakoulu: Oppimateriaalipankki.

Julkaisemattomista lähteistä tulisi ilmoittaa erikseen lähteen luonne, esimerkiksi haastattelu, luento, kirje. Haastatteluista, sähköpostiviesteistä ja suullisista tiedonannoista ilmoitetaan tarpeen mukaan myös lähteen rooli, työpaikka ja tiedonsaantipäivä. Sähköpostiviestiin merkitään myös viestin vastaanottaja. Jos julkaisemattomien lähteiden osuus on suuri, voidaan lähdeluetteloon ryhmitellä julkaistut ja julkaisemattomat lähteet erikseen.

Esimerkkejä:

- Mikkonen, Raili 2010. Sosiaalityöntekijä, Vaalijalan kuntoutuskeskus. Pieksämäki. Henkilökohtainen tiedonanto 15.4.
- Manninen, Seija 2010. Diakonissa, Heinäveden seurakunta. Heinävesi. Sähköpostiviesti 12.5. Vastaanottaja Mari Diakilainen. Tuloste tekijän hallussa.

Jos aineistoina on käytetty Internetissä olevia keskustelufoorumeita, ilmoitetaan niistä keskustelun nimi, päivämäärä, keskustelufoorumin nimi, viittauspäivä ja www-osoite. Blogeista ilmoitetaan blogin kirjoittaja, kirjoituksen mahdollinen otsikko, blogin nimi, kirjoituksen päiväys sekä viittauspäivä ja www-osoite.

Esimerkkejä:

Kohtaamisia päihdehoidoissa 2007. Keskustelufoorumilla Päihdelinkki 8.6. Viitattu 1.6.2007 <http://www.paihdelinkki.fi/keskustelu/>.

Milloin sitä ei enää ole syöpälapsen äiti? 2007. Keskustelufoorumilla Syöpäjärjestöt – Lapsellani on syöpä 9.5. Viitattu 21.5.2007 <http://www.cancer.fi/keskustelut/keskustelufoorumi/>.

Niinistö, Ville 2007. Apurahatyöläisten sosiaaliturva korjattava pikaisesti. Blogissa Heijastuksia 15.7. Viitattu 21.6.2007 <http://www.villeniinisto.blog-spot.com/>.

Siukonen, Antti 2006. Blogissa Nuorikirkko.net 9.11. Viitattu 21.6.2007. <http://nuorikirkko.net/index.php>.

Raamatusta lähdeluettelomerkintää tehtäessä noudatetaan esim. Helsingin yliopiston teologisen tiedekunnan omaksumaa käytäntöä. Tekstivitteessä mainittua Raamatun erilliskohtaa ei lähdeluettelossa toisteta, vaan lähdeluettelomerkinnäksi tulevat Raamatun nimiölehdeltä löytyvät bibliografiset tiedot.

Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.

Elokuvista ilmoitetaan elokuvan nimi (myös alkuperäinen nimi), ilmestymismaa ja ilmestymisvuosi. Tekijöistä merkitään ainakin ohjaaja, käsikirjoittaja, tuottaja – jos tiedossa – sekä tarpeen mukaan näyttelijöitä ja muita tekijöitä.

Mies vailla menneisyyttä. Suomi 2002. Ohjaaja Aki Kaurismäki. Käsikirjoitus Aki Kaurismäki. Tuottaja Aki Kaurismäki.

Kuolleiden runoilijoiden seura (Dead Poets Society). USA 1989. Ohjaaja Peter Weir. Käsikirjoitus Tom Schulman.

TV- ja radio-ohjelmista merkitään ohjelman nimi, ilmestymismaa ja ilmestymisvuosi sekä tekijöitä (ohjaaja, toimittaja, tuottaja). Myös esitysaika ja kanava ilmoitetaan.

Tosi tarina: Suvun ensimmäinen. Suomi 2007. Ohjaaja Hilikka Säävälä. Tuottaja: Kuvakieli Ky. Esitetty 14.6.2007 YLE TV1.

Silminnäkija - Suomi sairastaa: Avuton vanhuus. Suomi 2007. Toim. Tiina Merikanto. Esitetty 19.6.2007 YLE TV2.

Tuhat kiloa dynamiittia. Suomi 2007. Toimittaja Marko Lehtimäki. Esitetty 20.6.2007 Radio Dei.

DVD, VHS- ja CD -tallenteista ilmoitetaan nimi, tallenteen muoto, tekijä(t), julkaisija ja julkaisupaikka (jakelija). Jos DVD-tallenteena on esim. elokuva tai tv-sarja, jonka ilmestymisvuosi on ennen DVD:n ilmestymisvuotta, alkuperäinen ilmestymisvuosi pannaan sulkeisiin. Elokuviin ja ohjelmat merkitään aina nimen mukaan sekä lähdeluetteloon että viitteisiin.

Laki omaishoidon tuesta DVD 2007. Rovaniemi: Euro TV-News.

Levottomat lapset: ADHD - uusi kansantautimme? VHS 2005. Toimittaja, ohjaaja suunnittelija ja käsikirjoittaja Tom Östling. Helsinki: YLE tallennemyynti.

Star Wars: Episodi 1 – Pimeä uhka (Star Wars: Episode I – Phantom Menace). (USA 1999) DVD 2006. Ohjaus Georg Lucas. Jakelu FS-Film.

Tanssi tasavertaisuudelle : video vertaistukitoiminnasta DVD 2004. Koreografi Riikka Kekäläinen. Ohjaus Tarja Lapila ja Timo Lapila. Helsinki: Mielenterveyden keskusliitto.

6 LIITTEIDEN LISÄÄMINEN

Liitteiksi työn loppuun voi oheistaa vain sellaista, mihin viitataan tekstiosuudessa. Liitteet numeroidaan juoksevasti ja ne otsikoidaan (Esim. LIITE 1: Nuorisokodin järjestyssäännöt). Liitteiksi voi laittaa esimerkiksi taulukoita, piirroksia, luetteloita, kyselylomakkeita ja karttoja. Tietosuojasyistä työn tutkimuslupaa ei lisätä opinnäytetyön liitteeksi. Sisällysluetteloon liitteet sijoitetaan numerojärjestyksessä eteneväksi otsikoiden mukaiseksi luetteloksi. Opinnäytetyön sivunumerointi jatkuu juoksevana myös liitteissä eli ne ovat mukana työn laajuudessa.

LIITE 1: OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTIKRITEERIT – AMK-TUTKINTO

Arvioinnin osa-alueet perustutkintoon (AMK-tutkinto) johtavassa koulutuksessa

I TEHTÄVÄN ASETTELU

Työelämälähtöisyys: opinnäytetyö hyödyttää työelämää, kehittää työtä työpaikan tai alan tasoilla ja vastaa näiden tarpeisiin (tuottaa uutta tietoa, toimintamalleja, menetelmiä, tuotteita tms.)

Ammatillinen kasvu: asetetut ammatillisen osaamisen ja kehittymisen tavoitteet.

Tehtävänasettelu: tehtävänasettelun ja tutkimusongelman selkeys, tehtyjen rajausten mielekkyys, selkeys ja perustelut.

II KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS

Lähestymistavan toimivuus: Valitun lähestymistavan mielekkyys tehtäväasettelun kannalta, opinnäytetyön tyyppin (tutkimustyyppinen tai toiminnallinen opinnäytetyö) ja valittujen työ- ja tutkimusmenetelmien perusteellinen ja kriittinen arviointi.

Työ-, kehittämis- ja tutkimusmenetelmien hallinta: toimintakäytäntöjen sekä työvälineiden ja -menetelmien hallinta, aineiston tuottamisen ja hankinnan menetelmien osaaminen, aineiston riittävyys ja relevanssi, analyysimenetelmien hallinta, työ-, kehittämis- ja/tai tutkimusprosessin läpinäkyvyys.

Opinnäyteprosessin hallinta: työprosessin ja ajankäytön organisointi, omaisuus, vastuullisuus ja eettisyys. Etenkin kehittämishankkeissa ja produktioissa prosessin yhteys työelämään suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Työnjako, jos useampia tekijöitä.

III PERUSTELUT JA OMA AJATTELU

Käsiteltävien asioiden käsitteellistäminen: toiminnan ja tutkimuksen tietoperusta ja viitekehys, käsitteiden ymmärtäminen ja määrittely, ilmiöiden näkeminen laajempien kokonaisuuksien osina

Lähteiden hyödyntäminen ja tiedonhankinta: tiedonhankinnan laajuus, relevanssi ja monipuolisuus, lähteiden hyödyntäminen työssä, lähdekritiikki

Oma ajattelu ja argumentaatio: oman ajattelun esiintyminen opinnäytetyössä, perustellut johtopäätökset ja kehittämishdotukset, eettisten kysymysten käsittely, innovatiivisuus

Mielekäs vuorovaikutus: opinnäytetyön ohjaukseen ja seminaarityöskenteelyyn osallistuminen, kyky antaa, vastaanottaa ja hyödyntää palautetta

IV MUOTO

Kieliasu: oikeakielisyys, opinnäytetyöhön sopiva tyyli, tekstin sisäinen eheys, ilmaisun sujuvuus ja rikkaus.

Rakenne: selkeys ja loogisuus, tekstin asettelu, ulkoasu ja lähdemerkinnät Diakin antaman ohjeistuksen mukainen.

Opinnäytetyön esitystilanne: valmistelu, perustelut, esitystapa.

TAULUKKO 1. AMK-OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI-KRITEERIT

Taulukossa on esitetty vain arvosanojen 1, 3 ja 5 mukaiset arviointikriteerit. Arvosanat 2 ja 4 sijoittuvat alla esitettyjen kriteereiden väliin.

Arviointikriteerit	Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
I Tehtävän asettelu	<u>Työelämälähtöisyys:</u> Aihe kuuluu omaan ammattialaan ja liittyy työelämään, mutta ei vastaa suoraan työelämän tarpeisiin.	<u>Työelämälähtöisyys:</u> Aihe liittyy läheisesti työelämän tarpeisiin ja hyödyttää työelämää.	<u>Työelämälähtöisyys:</u> Opinnäytetyö kehittää työpaikan tai alan käytäntöjä tai tuotteita tai tuottaa uutta merkityksellistä tietoa työelämän tarpeisiin
	<u>Ammatillinen kasvu:</u> Ammatillisen osaamisen ja kehittymisen tavoitteiden asettelu ei ole kovin selkeää	<u>Ammatillinen kasvu:</u> Ammatillisen osaamisen ja kehittymisen tavoitteet on asetettu selkeästi.	<u>Ammatillinen kasvu:</u> Ammatillisen osaamisen ja kehittymisen tavoitteet on asetettu korkealle tasolle.
	<u>Tehtävän asettelu:</u> Tehtävän asettelu selkeydessä on puutteita, rajaus ei ole kaikilta osin onnistunut (liian laaja tai suppea) eikä sitä ole perusteltu.	<u>Tehtävän asettelu:</u> Tehtävän asettelu on selkeä ja mielekäs ja se on perusteltu työssä.	<u>Tehtävän asettelu:</u> Tehtävän asettelu on oivaltava, haastava, selkeä ja mielekäs ja se on perusteltu työelämälähtöisesti ja tutkimuksellisesti
II Käytännön toteutus	<u>Lähestymistavan toimivuus:</u> Lähestymistapa ei sovellu erityisen hyvin asetettuun tehtävään. Lähestymistapaa ei ole juurikaan perusteltu.	<u>Lähestymistavan toimivuus:</u> Lähestymistapa on tarkoituksenmukainen tehtävän kannalta ja sen valinta on selkeästi perusteltu.	<u>Lähestymistavan toimivuus:</u> Lähestymistapa tehtävän kannalta toimiva ja mielekäs. Erilaisia vaihtoehtoja tarkasteltu kriittisesti ja valittu lähestymistapa ja menetelmät on perusteltu selkeästi ja monipuolisesti.
	<u>Työ- ja tutkimusmenetelmien hallinta:</u> Käytettyjen työvälineiden ja/tai menetelmien osaamisessa on selviä puutteita. Aineisto on suppeaa ja yksipuolista ja aineiston hankinnan kuvaus ja analyysi tai toiminnan/ tuoteprosessin kuvaus ja analyysi jää pintapuoliseksi ja epäsystemaattiseksi. Analyysin vaiheet ja menetelmät on kuvattu, mutta kuvauksen selkeydessä ja tarkkuudessa on puutteita.	<u>Työ- ja tutkimusmenetelmien hallinta:</u> Opiskelija hallitsee käytetyt työvälineet ja/tai -menetelmät opinnäytetyön edellyttämällä tasolla. Aineisto on riittävää ja tarkoituksenmukaista ja hankittu tarkoitukseen sopivalla tavalla. Aineiston hankinta, toiminta tai tuoteprosessi ja sen analyysin vaiheet ja menetelmät on kuvattu selkeästi. Analyysi on hyvää ja sujuvaa.	<u>Työ- ja tutkimusmenetelmien hallinta:</u> Opiskelija hallitsee käytetyt työvälineet ja/tai -menetelmät tai tuoteprosessin ammattilaisen tavoin. Aineisto on runsasta ja monipuolista ja hankittu tarkoitukseen sopivalla tavalla. Aineiston hankinta, toiminta tai tuoteprosessi ja sen analyysin vaiheet ja menetelmät on kuvattu tarkasti, selkeästi ja johdonmukaisesti. Analyysi on oivaltavaa ja systemaattista.
	<u>Opinnäyteprosessin hallinta:</u> Työprosessin ja ajankäytön hallinnassa on	<u>Opinnäyteprosessin hallinta:</u> Työprosessi ja ajankäyttö ovat suunnitel-	<u>Opinnäyteprosessin hallinta:</u> Työprosessi ja ajankäyttö ovat hyvin suunniteltuja ja

	ollut selviä ongelmia. Opiskelijan toiminta on ollut epäitsenäistä, eikä opiskelija ole kaikilta osin osoittanut opinnäytetyön edellyttämää vastuullisuutta ja eettistä harkintaa. Yhteys työelämään on ollut ongelmallinen kaikissa tai joissakin prosessin vaiheissa. Työnjaossa on ilmennyt ongelmia (jos useampi tekijä).	tuja ja toimivia ja opiskelija on pääsääntöisesti noudattanut sovittuja aikatauluja. Opiskelija on toiminut vastuullisesti ja eettisesti sekä noudattanut sopimuksia. Yhteys työelämään on ollut tarkoituksenmukaista ja toimivaa prosessin eri vaiheissa (suunnittelu, toteutus ja arviointi). Työnjako on ollut tarkoituksenmukaista ja tasapuolista (jos useampi tekijä).	opiskelija on pysynyt suunnittelussa aikataulussa. Opiskelija on toiminut itsenäisesti ja vastuullisesti, osoittanut eettistä harkintaa ja noudattanut sopimuksia. Yhteys työelämään on ollut suunnitelmallista, tarkoituksenmukaista ja vastuullista prosessin eri vaiheissa (suunnittelu, toteutus ja arviointi). Työnjako on ollut tarkoituksenmukaista ja tasapuolista (jos useampi tekijä).
III Perustelut ja oma ajattelu	Käsitteellistäminen: Käsitteiden valintaa on perusteltu, mutta niiden määrittely ja käyttö on puutteellista. Tietoperusta on yksipuolinen. Asioiden ymmärtäminen jää suhteellisen kapea-alaiseksi.	Käsitteellistäminen: Käsitteiden valinta ja määrittely on perusteltua. Käsiteltävät ilmiöt kytketään osaksi laajempia kokonaisuuksia. Tietoperusta on monipuolinen. Asioiden ymmärtäminen näkyy käsittelyssä, perusteluissa ja valinnoissa.	Käsitteellistäminen: Käsitteiden valinta ja määrittely on loogista, oivaltavaa ja perusteltua. Käsiteltävät ilmiöt kytketään luontevasti osaksi laajempia kokonaisuuksia. Tietoperusta on monipuolinen. Asioiden hyvä ymmärtäminen näkyy käsittelyssä, perusteluissa ja valinnoissa.
	Lähteet ja tiedonhankinta: Kotimaisia ja ulkomaisia lähteitä on käytetty suppeasti. Lähdekritiikki on riittämätöntä. Lähteet ovat relevantteja.	Lähteet ja tiedonhankinta: Kotimaisia ja ulkomaisia lähteitä on käytetty tarkoituksenmukaisesti ja arvioitu kriittisesti. Lähteet ovat relevantteja ja ajankohtaisia.	Lähteet ja tiedonhankinta: Kotimaisia ja ulkomaisia lähteitä on käytetty runsaasti, monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Lähteitä on arvioitu kriittisesti. Lähteet ovat relevantteja, korkeatasoisia ja ajankohtaisia.
	Oma ajattelu: opiskelijan oma ajattelu ja argumentaatio tulevat esille vain ajoittain. Perusteluja ja johtopäätöksiä on, mutta ne eivät ole kovin pitkälle pohdittuja. Eettisiä kysymyksiä on käsitelty.	Oma ajattelu: oma ajattelu, argumentaatio ja asian ymmärtäminen tulevat esille. Perustelut ja johtopäätökset ovat selkeitä. Eettisiä kysymyksiä on käsitelty ja opiskelija on perustellut omat ratkaisunsa. Opinnäytetyössä on innovatiivisia aineksia.	Oma ajattelu: oma ajattelu, argumentaatio ja asian ymmärtäminen tulevat monipuolisesti esille. Perustelut ja johtopäätökset ovat selkeitä, oivaltavia ja loogisia. Eettisiä kysymyksiä on käsitelty monipuolisesti ja opiskelija on perustellut omat ratkaisunsa. Opinnäytetyö on innovatiivinen.
	Vuorovaikutus: Opiskelijan osallistuminen ohjaukseen on ollut satunnaista, eikä opiskelija ole hyödyntänyt ohjausta ja vertaispalautetta parhaalla mahdollisella tavalla opinnäytetyössään. Ohjaustilanteisiin ja seminaareihin valmistautuminen on ollut puutteellista. Seminaari-	Vuorovaikutus: Opiskelija on osallistunut ohjaukseen tarkoituksenmukaisesti ja on hyödyntänyt ohjausta ja vertaispalautetta opinnäytetyössään. Opiskelija on valmistautunut ohjaustilanteisiin ja seminaareihin. Seminaarityöskentely on ollut aktiivista.	Vuorovaikutus: Opiskelija on osallistunut ohjaukseen aktiivisesti ja hyödyntänyt ohjausta ja vertaispalautetta hyvin opinnäytteen kehittämiseksi. Opiskelija on valmistautunut ohjaustilanteisiin ja seminaareihin hyvin. Seminaarityöskentely on ollut aktiivista, rakentavaa ja kannustavaa.

	työskentely on ollut suhteellisen passiivista.		
IV Muoto	<u>Kieliasu:</u> Kieli ei ole kovin sujuvaa ja siinä on virheitä. Tyyli ei sovi kaikilta osin opinnäytetyöhön. Teksti muodostaa kokonaisuuden.	<u>Kieliasu:</u> Kieli on sujuvaa ja melkein virheetöntä. Tyyli sopii opinnäytetyöhön. Teksti muodostaa eheän kokonaisuuden.	<u>Kieliasu:</u> Kieli on sujuvaa ja virheetöntä. Tyyli sopii opinnäytetyöhön. Teksti muodostaa eheän, johdonmukaisesti etenevän, luontevan ja vivahteikkaan kokonaisuuden.
	<u>Rakenne:</u> Opinnäytetyön rakenne on selkeä. Tekstin asettelussa, ulkoasussa ja lähdemerkinnöissä on jonkin verran virheitä.	<u>Rakenne:</u> Opinnäytetyön rakenne on selkeä. Tekstin asettelu, ulkoasu ja lähdemerkinnät ovat ohjeiden mukaiset.	<u>Rakenne:</u> Opinnäytetyön rakenne on selkeä ja perusteltu. Tekstin asettelu, ulkoasu ja lähdemerkinnät ovat ohjeiden mukaiset.
	<u>Tuoteosan muoto:</u> (produktion sisältävissä opinnäytteissä): tuote on ilmaisultaan, muodoltaan ja tekniseltä toteutukseltaan hiomaton.	<u>Tuoteosan muoto:</u> (produktion sisältävissä opinnäytteissä): tuote on ilmaisultaan, muodoltaan ja tekniseltä toteutukseltaan toimiva.	<u>Tuoteosan muoto:</u> (produktion sisältävissä opinnäytteissä): tuote on ilmaisultaan, muodoltaan ja tekniseltä toteutukseltaan erinomainen.
	<u>Esitystilanne:</u> Esitys on havainnollinen. Opiskelija perustelee ratkaisunsa ja vastuksensa esitettyihin kysymyksiin.	<u>Esitystilanne:</u> Esitys on havainnollinen ja vuorovaikutteinen. Opiskelija perustelee ratkaisunsa ja vastuksensa esitettyihin kysymyksiin.	<u>Esitystilanne:</u> Esitys on havainnollinen ja viimeistelty. Esitys on vuorovaikutteinen ja joustava. Opiskelija perustelee ratkaisunsa ja vastuksensa esitettyihin kysymyksiin.

LIITE 2: YAMK-OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTIKRITEERIT

Arvioinnin osa-alueet ylempään AMK-tutkintoon johtavassa koulutuksessa

I TEHTÄVÄN ASETTELU

Työelämälähtöisyys: opinnäytetyö hyödyttää työelämää, kehittää työtä työpaikan tai alan tasoilla ja vastaa näiden tarpeisiin (tuottaa uutta tietoa, toimintamalleja, menetelmiä, tuotteita tms.)

Ammatillinen kasvu: asetetut ammatillisen osaamisen ja kehittymisen tavoitteet.

Tehtävänasettelu: tehtävänasettelun ja tutkimusongelman selkeys, tehtyjen rajausten mielekkyys, selkeys ja perustelut.

II KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS

Lähestymistavan toimivuus: Valitun lähestymistavan mielekkyys tehtäväasettelun kannalta, opinnäytetyön tyyppin (tutkimustyyppinen tai toiminnallinen opinnäytetyö) ja valittujen työ- ja tutkimusmenetelmien perustelemisen ja kriittinen arviointi.

Työ-, kehittämis- ja tutkimusmenetelmien hallinta: toimintakäytäntöjen sekä työvälineiden ja -menetelmien hallinta, aineiston tuottamisen ja hankinnan menetelmien osaaminen, aineiston riittävyys ja relevanssi, analyysimenetelmien hallinta, työ-, kehittämis- ja/tai tutkimusprosessin läpinäkyvyys.

Opinnäyteprosessin hallinta: työprosessin ja ajankäytön organisointi, omaisuus, vastuullisuus ja eettisyys. Etenkin kehittämishankkeissa ja produktioissa prosessin yhteys työelämään suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Työnjako, jos useampia tekijöitä.

III PERUSTELUT JA OMA AJATTELU

Käsiteltävien asioiden käsitteellistäminen: toiminnan ja tutkimuksen tietoperusta ja viitekehys, käsitteiden ymmärtäminen ja määrittely, ilmiöiden näkeminen laajempien kokonaisuuksien osina

Lähteiden hyödyntäminen ja tiedonhankinta: tiedonhankinnan laajuus, relevanssi ja monipuolisuus, lähteiden hyödyntäminen työssä, lähdekritiikki

Oma ajattelu ja argumentaatio: oman ajattelun esiintyminen opinnäytetyössä, perustellut johtopäätökset ja kehittämishdotukset, eettisten kysymysten käsittely, innovatiivisuus

Mielekäs vuorovaikutus: opinnäytetyön ohjaukseen ja seminaarityöskenteleeseen osallistuminen, kyky antaa, vastaanottaa ja hyödyntää palautetta

IV ASIAANTUNTIJUUDEN KEHITTYMINEN JA AMMATILINEN VAIKUTTAVUUS

Tutkiminen ja kehittäminen: tutkimus- ja kehittämisosaamisen kehittyminen, kansainvälisen ja kansallisen tutkimustiedon ja ammattikäytäntöjen hyväksi käyttäminen.

Alan ajankohtaisten kysymysten jäsentäminen: työpaikkatason ilmiöiden kytkeminen laajempaan alueelliseen, kansalliseen ja kansainväliseen kontekstiin, historiallisen perspektiivin huomioiminen.

Ammatilliset käytännöt: asiantuntijuus, johtamisen ja alan valtasuhteiden ymmärtäminen, opinnäytetyön merkitys.

V MUOTO

Kieliasu: oikeakielisyys, opinnäytetyöhön sopiva tyyli, tekstin sisäinen eheys, ilmaisuuden sujuvuus ja rikkaus.

Rakenne: selkeys ja loogisuus, tekstin asettelu, ulkoasu ja lähdemerkinnät Diakin antaman ohjeistuksen mukainen.

Opinnäytetyön esitystilanne: valmistelu, perustelut, esitystapa.

TAULUKKO 2. YAMK-OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI-KRITEERIT

Taulukossa on esitetty vain arvosanojen 1, 3 ja 5 mukaiset arviointikriteerit. Arvosanat 2 ja 4 sijoittuvat alla esitettyjen kriteereiden väliin.

Arviointikriteerit	Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
I Tehtävän asettelu	<u>Työelämälähtöisyys:</u> Aihe kuuluu omaan ammattialaan ja liittyy työelämän ja/tai alueellisiin kehittämistarpeisiin.	<u>Työelämälähtöisyys:</u> Aihe liittyy läheisesti työelämän ja/tai alueellisiin kehittämistarpeisiin.	<u>Työelämälähtöisyys:</u> Aihe on innovatiivinen ja merkittävä työelämän/alueellisten kehittämistarpeiden näkökulmasta.
	<u>Ammatillinen kasvu:</u> Ammatillisen osaamisen ja kehittymisen tavoitteita on asetettu.	<u>Ammatillinen kasvu:</u> Ammatillisen osaamisen ja kehittymisen tavoitteet on asetettu selkeästi. Ammatillisen kehittymisen tavoitteita on asetettu myös työyhteisöön ja/tai alan toimijoihin.	<u>Ammatillinen kasvu:</u> Ammatillisen osaamisen ja kehittymisen tavoitteet on asetettu selkeästi korkealle tasolle, ne ovat sopusuunnassa tehtävänasettelun kanssa ja mahdolliset saavuttaa.
	<u>Tehtävän asettelu:</u> Tehtävän asettelu selkeydessä on puutteita, rajaus ei ole kaikilta osin onnistunut. Tehtävän asettelu on perusteltu kapealaisesti.	<u>Tehtävän asettelu:</u> Tehtävän asettelu on selkeä ja mielekäs ja se on perusteltu työssä.	<u>Tehtävän asettelu:</u> Tehtävän asettelu on oivaltava, haastava, selkeä ja mielekäs ja se on perusteltu työssä monipuolisesti sekä työelämän kehittämistä- että tutkimuslähtöisesti
II Toteutus	<u>Valitun lähestymistavan toimivuus:</u> Lähestymistapa on osin ongelmallinen asetettuun tehtävään nähden. Lähestymistapa ei ole riittävästi perusteltu.	<u>Lähestymistavan toimivuus:</u> Lähestymistapa on tarkoituksenmukainen tehtävän kannalta ja sen valinta on selkeästi perusteltu.	<u>Lähestymistavan toimivuus:</u> Lähestymistapa on eri näkökulmista toimiva. Erilaisia vaihtoehtoja on tarkasteltu kriittisesti ja valittu lähestymistapa ja menetelmät on perusteltu selkeästi ja monipuolisesti.
	<u>Työ- ja tutkimusmenetelmien hallinta:</u> Käytettyjen työmenetelmien osaamisessa on puutteita. Aineisto on suppeaa ja yksipuolista. Analyysi jää pintapuoliseksi ja epäsystemaattiseksi. Työmenetelmien ja/tai tutkimusaineiston hankinnan ja analyysin vaiheet on kuvattu, mutta kuvauksen selkey-	<u>Työ- ja tutkimusmenetelmien hallinta:</u> Opiskelija hallitsee käytetyt työ- ja tutkimusmenetelmät opinnäytetyön edellyttämällä tasolla. Aineisto on riittävää ja tarkoituksenmukaista ja hankittu tarkoitukseen sopivalla tavalla. Aineiston tai työn analyysi on toimivaa. Aineiston hankinnan ja analyysin vaiheet ja mene-	<u>Työ- ja tutkimusmenetelmien hallinta:</u> Opiskelija hallitsee erinomaisesti käytetyt työprosessit ja tutkimusmenetelmät. Aineisto on runsasta ja monipuolista ja hankittu tarkoitukseen sopivalla tavalla. Aineiston analyysi on oivaltavaa ja systemaattista. Aineiston hankinnan ja analyysin vaiheet ja menetelmät on kuvattu selkeästi ja johdon-

	<p>dessä ja tarkkuudessa on puutteita.</p> <p><u>Opinnäyteprosessin hallinta:</u> Työprosessin ja ajankäytön hallinnassa on ollut selviä ongelmia. Opiskelijan toiminta on ollut epäitsenäistä. Opiskelija ei ole osoittanut ylemmän tutkinnon opinnäytetyön edellyttämää vastuullisuutta ja eettistä harkintaa. Työnjaossa on ilmennyt ongelmia (jos useampi tekijä).</p>	<p>telmät on kuvattu selkeästi.</p> <p><u>Opinnäyteprosessin hallinta:</u> Työprosessi ja ajankäyttö ovat suunniteltuja ja toimivia. Opiskelija on edennyt sovitun aikataulun mukaisesti. Opiskelija on toiminut vastuullisesti ja eettisesti. Yhteys työelämään on ollut tarkoituksenmukaista ja toimivaa prosessin eri vaiheissa (suunnittelu, toteutus ja arviointi). Työnjako on ollut tarkoituksenmukaista ja tasapuolista (jos useampi tekijä).</p>	<p>mukaisesti.</p> <p><u>Opinnäyteprosessin hallinta:</u> Työprosessi ja ajankäyttö ovat hyvin suunniteltuja ja opiskelija on pysynyt suunnitellussa aikataulussa. Opiskelija on toiminut itsenäisesti ja vastuullisesti, osoittanut eettistä harkintaa ja noudattanut sopimuksia. Yhteys työelämään on ollut suunnitelmallista, tarkoituksenmukaista ja vastuullista prosessin eri vaiheissa (suunnittelu, toteutus ja arviointi). Työnjako on ollut tarkoituksenmukaista ja tasapuolista (jos useampi tekijä).</p>
III Perustelut ja oma ajattelu	<p><u>Käsitteellistäminen:</u> Käsitteiden valinta, määrittely ja käyttö on pääsääntöisesti virheetöntä, mutta kapeaa. Tietoperusta on melko suppea. Asioiden ymmärtäminen on kapea-alaisia ja johdonmukaisuudessa voi olla joitakin puutteita..</p>	<p><u>Käsitteellistäminen:</u> Käsitteiden valinta ja määrittely on loogista ja monipuolista. Käsiteltävät ilmiöt kytketään laajempiin kokonaisuuksiin perustellusti. Tietoperusta on monipuolinen. Kokonaisuuden ymmärtäminen näkyy käsittelyssä, perusteluissa ja valinnoissa..</p>	<p><u>Käsitteellistäminen:</u> Käsitteiden valinta ja määrittely on loogista, oivaltavaa, perusteltua ja asiantuntevaa. Käsiteltävät ilmiöt kytketään luontevasti osaksi laajempia kokonaisuuksia. Tietoperusta on laaja ja monipuolinen. Asioiden syvälinen ymmärtäminen näkyy käsittelyssä, perusteluissa ja valinnoissa.</p>
	<p><u>Lähteet ja tiedonhankinta:</u> Kotimaisia lähteitä on käytetty tarkoituksenmukaisesti, mutta ulkomaisia lähteitä on käytetty suppeasti. Lähdekriittikkä on esitetty, mutta se on osin kapeaa. Lähteet ovat relevantteja.</p>	<p><u>Lähteet ja tiedonhankinta:</u> Kotimaisia ja ulkomaisia lähteitä on käytetty tarkoituksenmukaisesti ja arvioitu kriittisesti. Lähteet ovat relevantteja ja ajankohtaisia.</p>	<p><u>Lähteet ja tiedonhankinta:</u> Kotimaisia ja ulkomaisia lähteitä on käytetty runsaasti, monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Lähteitä on arvioitu kriittisesti. Lähteet ovat relevantteja, korkeatasoisia ja ajankohtaisia.</p>
	<p><u>Oma ajattelu:</u> Opiskelijan oma ajattelu ja argumentaatio tulevat esille epätasaisesti. Perustelut ja johtopäätöksiä on pohdittu osin yksipuolisesti. Eettisiä kysymyksiä on käsitelty kapea-alaisesti.</p>	<p><u>Oma ajattelu:</u> Oma ajattelu, argumentaatio ja asian ymmärtäminen tulevat esille hyvin. Perustelut ja johtopäätökset ovat selkeitä. Eettisiä kysymyksiä on käsitelty monipuolisesti ja opiskelija on perustellut hyvin omat ratkaisunsa. Opinnäytetyössä on innovatiivisia aineksia.</p>	<p><u>Oma ajattelu:</u> Oma ajattelu, argumentaatio ja asian ymmärtäminen tulevat monipuolisesti esille. Perustelut ja johtopäätökset ovat selkeitä, oivaltavia ja loogisia. Eettisiä kysymyksiä on käsitelty monipuolisesti ja opiskelija on perustellut omat ratkaisunsa. Opinnäytetyö on innovatiivinen ja työelämää kehittävä.</p>
	<p><u>Vuorovaikutus:</u> Opiske-</p>	<p><u>Vuorovaikutus:</u> Opiskelija</p>	<p><u>Vuorovaikutus:</u> Opiskelija</p>

	<p>lija ei ole hyödyntänyt ohjausta ja vertaispalautetta parhaalla mahdollisella tavalla opinnäytetyössään. Ohjaustilanteisiin ja seminaareihin valmistautuminen on ollut puutteellista</p>	<p>on osallistunut ohjaukseen tarkoituksenmukaisesti ja on hyödyntänyt ohjausta ja vertaispalautetta hyvin opinnäytetyössään. Opiskelija on valmistautunut ohjaustilanteisiin ja seminaareihin. Seminaarityöskentely on ollut aktiivista</p>	<p>on osallistunut ohjaukseen aktiivisesti ja hyödyntänyt ohjausta, vertaispalautetta ja työelämän osaamistaan oivaltavasti opinnäytetyönsä kehittämisessä. Opiskelija on valmistautunut ohjaustilanteisiin ja seminaareihin hyvin. Seminaarityöskentely on ollut aktiivista, rakentavaa ja kannustavaa.</p>
IV Asiantuntijuuden kehittyminen ja ammatillinen vaikuttavuus	<p><u>Tutkiminen ja kehittäminen:</u> Tutkimus- ja kehittämisosaaminen on hyvien perustutkinnon töiden tasolla. Kansainvälistä ja kansallista tutkimustietoa ja ammatikäytäntöjä on hyödynnetty.</p>	<p><u>Tutkiminen ja kehittäminen:</u> Tutkimus- ja kehittämisosaaminen on kehittyneempää kuin perustutkinnossa. Kansainvälistä ja kansallista tutkimustietoa ja ammatikäytäntöjä on hyödynnetty.</p>	<p><u>Tutkiminen ja kehittäminen:</u> Tutkimus- ja kehittämisosaaminen on selvästi kehittyneempää kuin perustutkinnossa. Kansainvälistä ja kansallista tutkimustietoa ja ammatikäytäntöjä on käytetty monipuolisesti ja hyvin.</p>
	<p><u>Alan ajankohtaisten kysymysten jäsentäminen:</u> Työpaikkatason ilmiöt on kytketty laajempaan kontekstiin.</p>	<p><u>Alan ajankohtaisten kysymysten jäsentäminen:</u> Työpaikkatason ilmiöt on kytketty laajempaan alueelliseen, kansalliseen ja kansainväliseen kontekstiin. Myös historiallisen muutoksen merkitys on nähty.</p>	<p><u>Alan ajankohtaisten kysymysten jäsentäminen:</u> Työpaikkatason ilmiöt on kytketty laajempaan alueelliseen, kansalliseen ja kansainväliseen kontekstiin. Asioiden ja ilmiöiden historiallisen muutoksen merkitys on otettu hyvin huomioon.</p>
	<p><u>Ammatilliset käytännöt:</u> Johtamiseen ja alan valtasuhteisiin liittyviä elementtejä ja ilmiöitä on käsitelty. Opiskelijan asiantuntijuus tulee epätasaisesti esille. Opinnäytetyön laajempaa merkitystä on pohdittu suppeasti.</p>	<p><u>Ammatilliset käytännöt:</u> Johtamiseen ja alan valtasuhteisiin liittyvät elementit ja ilmiöt on ymmärretty. Opiskelijan asiantuntijuus tulee selkeästi esille. Opinnäytetyön laajempaa merkitystä on pohdittu useista näkökulmista. jatkokehittämisaiheita on esitetty.</p>	<p><u>Ammatilliset käytännöt:</u> Johtamiseen ja alan valtasuhteisiin liittyviä elementtejä ja ilmiöitä on analysoitu oivaltavasti. Opiskelijan asiantuntijuus tulee opinnäytetyössä selkeästi ja monipuolisesti esille. Opinnäytetyön laajempaa merkitystä on pohdittu monipuolisesti ja kriittisesti. Jatkokehittämisaiheita on esitetty eri näkökulmista.</p>
V Muoto	<p><u>Kieliasu:</u> Kielen sujuvuudessa on puutteita ja siinä on virheitä. Tyyli on pääosin sopivaa. Teksti muodostaa kokonaisuuden.</p>	<p><u>Kieliasu:</u> Kieli on sujuvaa ja melkein virheetöntä. Tyyli sopii hyvin kyseiseen opinnäytetyöhön. Teksti muodostaa eheän kokonaisuuden.</p>	<p><u>Kieliasu:</u> Kieli on sujuvaa ja virheetöntä. Tyyli on tarkoin harkittu ja sopii kyseiseen opinnäytetyöhön. Teksti muodostaa eheän, johdonmukaisesti etenevän, luontevan ja vivahteikkaan kokonaisuuden.</p>
	<p><u>Rakenne:</u> Opinnäytetyön rakenne on selkeä. Tekstin asettelussa, ulkoasussa ja lähdemerkinnöissä</p>	<p><u>Rakenne:</u> Opinnäytetyön rakenne on selkeä. Tekstin asettelu, ulkoasu ja lähdemerkinnät ovat ohjei-</p>	<p><u>Rakenne:</u> Opinnäytetyön rakenne on selkeä ja perusteltu. Tekstin asettelu, ulkoasu ja lähdemerkinnät ovat</p>

	on jonkin verran virheitä.	den mukaiset.	ohjeiden mukaiset.
	<u>Esitystilanne:</u> Esitys on havainnollinen. Opiskelija perustelee ratkaisunsa ja vastauksensa esitettyihin kysymyksiin.	<u>Esitystilanne:</u> Esitys on havainnollinen ja vuorovaikutteinen. Opiskelija perustelee ratkaisunsa ja vastauksensa esitettyihin kysymyksiin	<u>Esitystilanne:</u> Esitys on havainnollinen ja viimeistely. Esitys on vuorovaikutteinen ja joustava. Opiskelija perustelee ratkaisunsa ja vastauksensa esitettyihin kysymyksiin. Opiskelija tuo perusteluissaan esille vaihtoehtoisia ratkaisumalleja.

Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja C Katsauksia ja aineisto- ja

Julkaisusarjassa julkaistaan Diakonia-ammattikorkeakoulun toimintaa kuvaavia julkaisuja tai toiminnan tuloksena syntyneitä julkaisuja, kuten oppimateriaaleja, ohjeistuksia, seminaariraportteja, projektiraportteja ja pienimuotoisia tutkimuksia.

1. Gothóni, Raili & Pesonen, Marja 1998. Tietopaketti harjoittelusta ja työelämäyhteistyöstä.
2. Gothóni, Raili & Pesonen, Marja 1998. Tutkiva ammattikäytäntö.
3. Gothóni, Raili & Pesonen, Marja 1999. Diakin harjoittelukäytännöt ja työelämäyhteistyö.
4. Tolppi, Reijo 1999. Laadun lähteet verkossa. Kokonaisarviointiraportti 1.
5. Kinttula, Outi 2001. Laadun lähteet verkossa. Kokonaisarviointiraportti 2.
6. Kalmari, Arja & Wallenius, Tuula (toim.) 2002. Tuutorin tuki. Opintojen ohjaus ja tuutorointi Diakissa.
7. Kainulainen, Sakari; Gothóni, Raili & Pesonen, Marja 2002. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytteitä varten.
8. Meretmaa, Anne 2002. Supervisor's Handbook.

9. Kuokkanen, Ritva; Kivirinta, Mervi; Määttänen, Jukka & Ockenström, Leena 2005. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten.
10. Kuokkanen, Ritva; Kivirinta, Mervi; Määttänen, Jukka & Ockenström, Leena 2007. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. 4.uud. laitos.
11. Weissenfelt , Kerttu; Läksy, Marja-Liisa; Ruotsalainen, Kari ja Haapalainen, Paula 2008. Verkosto arjen työtä tekevien voimavaraksi.
12. Marttila, Marjaana & Häkkinen, Johanna 2008. POLULLA-projekti – Erityistä tukea ammattikorkeakouluopinnoissaan haasteita kohdanneille.
13. Vähäkangas, Auli 2008. Aimojen kokemuksia ohjauksesta. Aikuisten monimuoto-opiskelijoiden kokemuksia ohjauksesta kevään 2007 Monikulttuurisuus-opintokokonaisuudessa Diakonia-ammattikorkeakoulun Järvenpään toimipaikassa.
14. Pesonen, Helena 2008. Omalle yrittäjäuralle maahanmuuttajanainen. Omalle yrittäjäuralle, maahanmuuttajataustaisten naisten yrittäjävalmiuksien kehittämisprojekti 1.8.2006 – 40.4.2008 loppuraportti.
15. Holopainen, Anne; Lind, Kimmo & Niemelä, Jorma 2009. Ammattikorkeakoulut kansalaistoiminnassa
16. Eriksson, Elina; Markkanen, Arja & Tast, Marianne (toim.) 2009. Hoitotyön ammattikorkeakoulutuksen ja työelämän yhteinen hanketoiminta – kolmen ammattikorkeakoulun näkökulmaa